

VIRU-NIGULA VALLA TERVISEPROFIIL JA TEGEVUSKAVA 2016-2020

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. ÜLDANDMED	5
1.1. Viru-Nigula valla asend, pindala ja asustustihedus	5
1.2. Aastakeskmise rahvaarv	6
1.3. Rahvastiku soo- ja vanusjaotus, ülalpeetavate määr	6
1.4. Sünnid, surmad, loomulik iive	8
1.5. Ränne ja rändesaldo	10
1.6. Demograafiline töötururindeindeks	12
1.7. Kohaliku omavalitsuse eelarve	13
2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDESED VÕIMALUSED	15
2.1. Tööturu olukord	15
2.1.1. Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted	15
2.1.2. Maksimaksjate osakaal elanikest	16
2.1.3. Keskmise brutotulu	16
2.1.4. Alampalga saajate osakaal	17
2.1.5. Töötus	17
2.1.6. Ülalpeetavate määr	18
2.2. Toimetulek	19
2.2.1. Ravikindlustusega kaetud elanikud	19
2.2.2. Töövõimetuspensionäride osakaal kogu tööealisest elanikkonnast	19
2.2.3. Puuetega isikud	19
2.2.4. Toimetulekutoetus	21
2.2.5. Sotsiaaltoetuste loetelu ja saajate arv	22
2.2.6. Paikkonnas pakutavad sotsiaalteenused	23
2.3. Kaasatus kogukonna tegevustesse	25
2.3.1. Kogukonna motivaatorid	25
2.3.2. Elanike kaasamine	25
2.3.3. Kultuurielus osalemise ja kultuuri tarbimise võimalus	25
3. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG	26
3.1. Laste arv Viru-Nigula vallas	26
3.2. Laste arv haridusasutustes	26
3.3. Koolikohustuse täitmine	27
3.4. Laste ja noortega tegelevad asutused	27
3.5. Tervishoiuteenuse olemasolu valla haridusasutustes	28
3.6. Laste ohutu elu- ja õpikeskkond	28
3.7. Noorte süüteod	29
3.8. Kohaliku omavalitsuse poolne initsiatiiv ja toetused tagamaks teenuste kättesaadavust	30
3.9. Laste subjektiivne tervisehinnang	31

4. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND	36
4.1. Keskkonna mõjurid	36
4.2. Transport ja teedevõrk.....	37
4.3. Kuriteod	37
4.4. Inimkannatanutega liiklusõnnetused ja tulekahjud	38
4.5. Kohaliku omavalitsuse alkoholipoliitika ja alkoholi müüvad kauplused	40
4.6. Kriisireguleerimisskeemide olemasolu.....	40
4.7. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise kohad	40
4.8. Üldkasutatavad spordirajatised ja terviserajad.....	41
4.9. Tervist edendavad lasteaiad ja koolid	42
5. TERVISLIK ELUVIIS	43
5.1. Tervisealase teabe kättesaadavus	43
5.2. Tervislikku eluviisi toetavad üritused vallas.....	43
6. TERVISETEENUSED.....	44
6.1. Tervishoiuteenused	44
6.2. Nõustamisteenused	44
7. KOKKUVÕTE.....	45
8. TERVISEPROFIILI RAKENDAMINE JA TEGEVUSKAVA.....	47
8.1. Terviseprofiili rakendamine	47
8.2. Tegevuskava.....	48
KASUTATUD ALLIKAD.....	50

SISSEJUHATUS

Tervise säilitamine kuulub küll meie kõigi kohustuste hulka, kuid ilma oluliste tervist mõjutavate teenuste ja meditsiiniabita ei suuda keegi seda ülesannet täita. Iga omavalitsuse põhiülesanne on tagada elamisväärsed tingimused oma kodanike eluks ja arenguks. Terviseprofiili koostamise eesmärgiks on juhtida tähelepanu omavalitsuses tehtavate otsuste tervisemõjudele ja tagada tervise arendamise temaatika seondumine omavalitsuse arengukavaga.

Viru-Nigula valla terviseprofiili koostamisel on lähtutud juhendmaterjalist „Kohaliku omavalitsuse ja maakonna terviseprofiili koostamine. Juhised.” (2010) ning indikaatorite andmesisestustabelitest. Aluseks on võetud andmed Eesti Statistikaametist, Tervise Arengu Instituudist, Politsei- ja Piirivalveametist, Maanteeametist, valla sotsiaalosakonnast, rahvastikuregistrist jm.

Esitatud on vaid andmed, mida saab Viru-Nigula valla kohta välja tuua kuna osa andmeid on registrites saadaval vaid maakonna tasemel.

Terviseprofiil annab ülevaate Viru-Nigula valla rahvastikust ja rahvastiku terviseseisundist, tööturu situatsioonist, toimetulekust ning elanikkonna kaasatusest kogukonna tegevustesse, laste ja noorte olukorrast, töö- ja õpikeskkonnast, kättesaadavatest terviseteenustest.

Terviseprofiili lõpus on kokkuvõtte vallaelanike terviseseisundist ja tervisemõjuritest ning tegevuskava, aastateks 2016-2020.

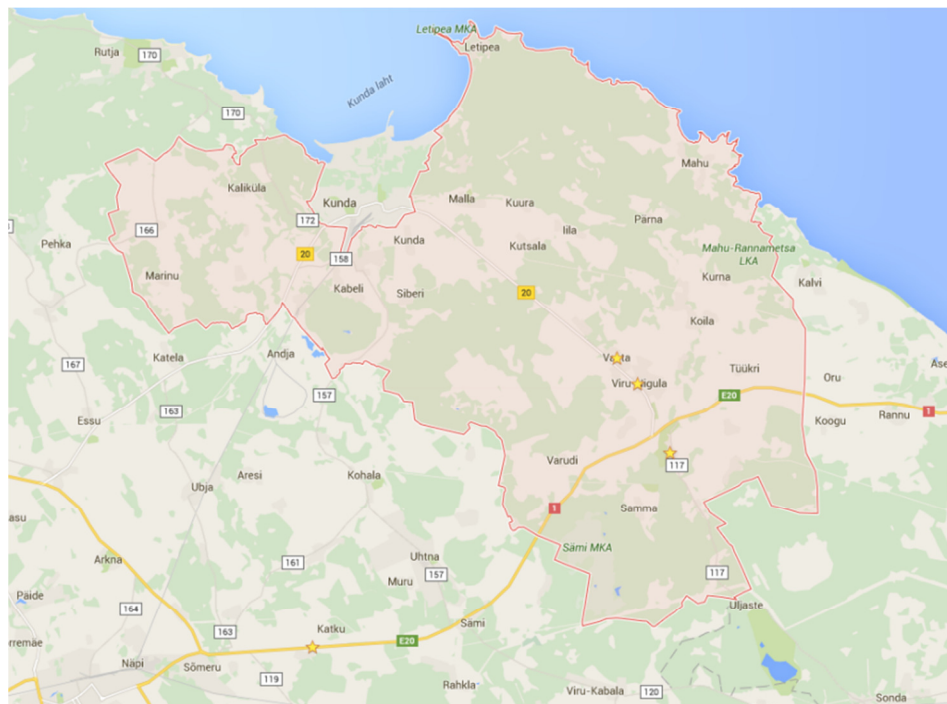
Käesoleva terviseprofiili koostamisest võtsid osa valla erinevate eluvaldkondade esindajad, viidi läbi ka Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring, kus vastajad andsid hinnangu oma tervisele ja tervisekäitumisele. Järgnevatel aastatel on kavas läbi viia vallaelanike rahulolu-uuring ning perioodiliselt korrata koolinoorte terviseuuringut. Terviseprofiili täiendamine hakkab edaspidi toimuma koos valla arengukava uuendamisega.

Terviseprofiili koostamist toetas Lääne-Virumaa Maavalitsus.

1. ÜLDANDMED

1.1. Viru-Nigula valla asend, pindala ja asustustihedus

Viru-Nigula vald asub Lääne-Virumaa kirdeosas ning piirneb Aseri, Sonda vallaga (Ida-Virumaa) ning Lääne-Virumaalt Rägavere, Sõmeru ja Vihula valdade ning Kunda linnaga.

Joonis 1. Viru-Nigula valla asukoht (Allikas: <https://www.google.ee/maps/place/Viru-Nigula+vald>).

Viru-Nigula valla pindala on Statistikaameti andmetel 01.01.2016 seisuga 235,02 km², moodustades kogu Lääne-Virumaa pindalast ca 6,5%. Sama seisuga oli Viru-Nigula vallas elanikke 1288.

Viru-Nigula valla moodustavad Viru-Nigula alevik ja 35 küla: Aasukalda küla, Iila küla, Kabeli küla, Kaliküla, Kanguristi küla, Kiviküla, Koila küla, Kunda küla, Kurna küla, Kutsala küla, Kuura küla, Letipea küla, Linnuse küla, Mahu küla, Malla küla, Marinu küla, Metsavälja küla, Nugeri küla, Ojaküla, Paasküla, Pada-Aruküla, Pada küla, Pikaristi küla, Pärna küla, Samma küla, Selja küla, Siberi küla, Simunamäe küla, Toomika küla, Tüükri küla, Unukse küla, Varudi küla, Vasta küla, Villavere küla, Viru-Nigula alevik, Võrkla küla. Valla keskuseks on Viru-Nigula alevik, mis asub maakonna keskuseks olevast Rakvere linnast 25 km kaugusel.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2009-2015" järgi jaguneb Viru-Nigula vald kolmeks kandiks:

- Kunda e. linnalähedane kant (Selja küla, Kaliküla, Kiviküla, Paasküla, Marinu küla, Ojaküla, Kabeli küla, Linnuse küla, Siberi küla ja Kunda küla).
- Malla e. ääremaaline kant, keskusega Malla külas (Iila küla, Kuuran küla, Kutsala küla, Letipea küla, Malla küla, Simunamäe küla ja Villavere küla).
- Viru-Nigula e. maaline keskuskant, keskusega Viru-Nigula alevikus (Aasukalda küla, Kanguristi küla, Koila küla, Kurna küla, Mahu küla, Metsavälja küla, Nugeri küla, Pada-Aruküla, Pada küla, Pikaristi küla, Pärna küla, Samma küla, Toomika küla, Tüükri küla, Unukse küla, Varudi küla, Vasta küla, Võrkla küla ja Viru-Nigula alevik).

Valdav enamus valla elanikest on koondunud Viru-Nigula kanti, kus elab üle 50% valla elanikest. Inimeste koondumine sellesse kanti on tingitud paremini väljaarenenud infrastruktuurist. Suurema elanike arvuga küladeks on Ojaküla, Pada küla, Selja küla, Malla küla ja Koila küla, kus elanike arv on 50-80 vahel, ülejäänud külates kõigub 10-50 vahel. Kõige väiksemad on Kiviküla, Marinu küla, Pärna küla ja Toomika küla, kus on elanikke alla 10.

Viru-Nigula valla keskmine asustustihedus Statistikaameti andmetel seisuga 01.01.2016. a on 5,48 inimest km² kohta (võrdluseks asustustihedus Lääne-Viru maakonnas 16,4 ja Eestis 30,3 inimest km² kohta).

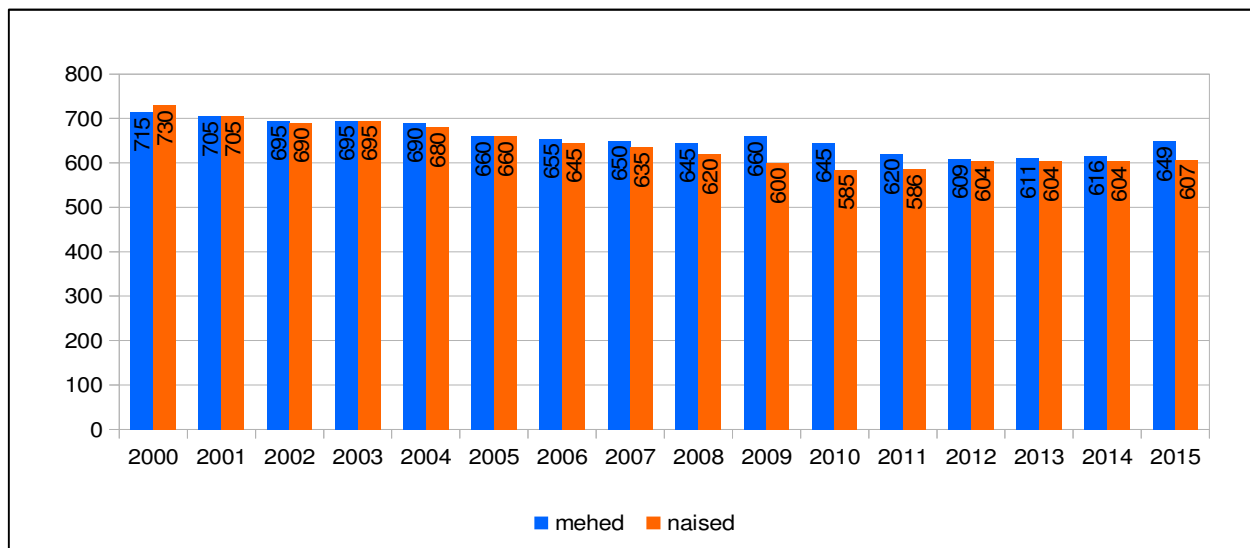
1.2. Aastakeskmise rahvaarv

Eesti inimvara raporti* järgi loetakse ääremaastuvateks valdadeks neid omavalitsusi, kus rahvastiku kahanemine kas viimase 50 aasta jooksul on olnud vähemalt poole võrra või alates 2000. aastast keskmiselt vähemalt 1% aastas. Vaadates rahvaarvu aastakeskmise muutumist ajas, võib märgata ääremaastumise tunnuseid ka Viru-Nigula vallas. (iga-aastane keskmine rahvaarvu vähenemine perioodil on 1,77%)

Statistikaameti andmete järgi on Viru-Nigula valla 16 aasta keskmine (2000 – 2015 a) rahvaarv 1302 inimest. 2016. aasta näitaja jääb sellest maha 47 inimese võrra. (Rahvastikuregistriandmetel on elanike arvuks 1.01.2016 aga 1317 inimest, mis ületab nimetatud näitajat 15 inimese võrra).

Aasta	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aastakeskmise rahvaarv	1445	1410	1385	1390	1370	1320	1300	1285
Aasta	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Aastakeskmise rahvaarv	1265	1260	1230	1206	1212	1215	1219	1255

Tabel 1. Aastakeskmise rahvaarv Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (allikas: Statistikaamet).

Joonis 2. Viru-Nigula valla aastakeskmise rahvaarv naiste ja meeste lõikes aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

1.3. Rahvastiku soo- ja vanusjaotus, ülalpeetavate määr

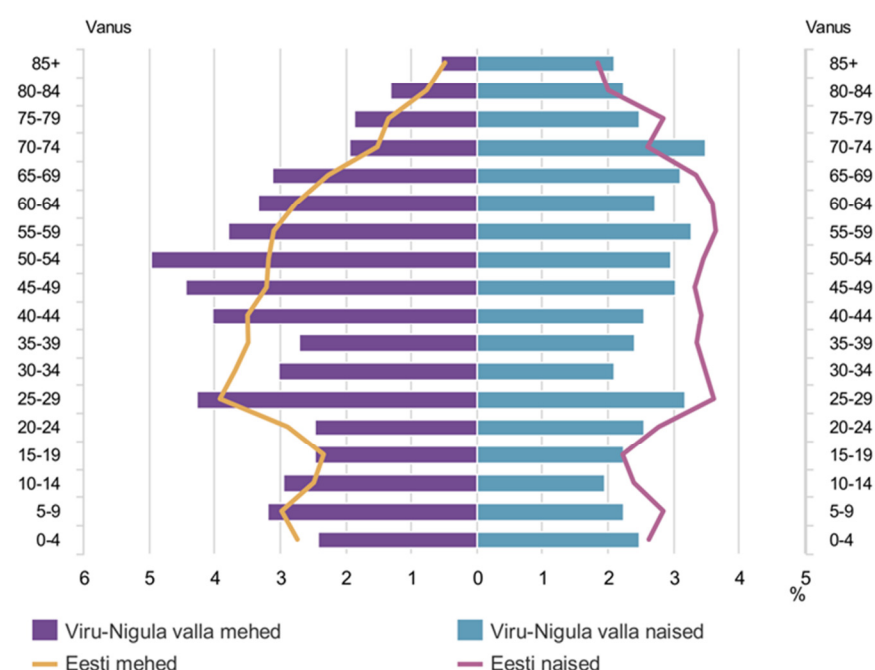
Seisuga 01.01.2016 elab Eesti Statistikaameti andmetel Viru-Nigula vallas 1288 inimest: 607 naist ja 681 meest. Seisuga 01.01.2000 oli elanike arvuks vallas 1460 inimest. Kuueteistkümne aastaga on

elanike arv vallas vähenenud 172 inimese võrra, sealhulgas on suurem vähenemine toimunud naiste hulgas (-133 naist ja -39 meest). Naisi on alates 2009. aastast olnud Viru-Nigula vallas vähem kui mehi. Laste ja noorte arv vanuses 0-19 eluaastat oli 2000. aasta alguses 360, mis on 24,6% valla kogu elanike arvust. 2016. aasta alguse seisuga on laste ja noorte arv kahanenud 257 ni ja osakaal valla elanike arvust langenud 20 % ni. Vanusegrupis 0-19 eluaastat on meeste osatähtsus tunduvalt kasvanud võrreldes 2000. aastaga. (2000. aastal 47,2 % ja 2016. aastal 55,3 %). Kõige rohkem on Viru-Nigula vallas elanikke vanusegrupis 20-64 eluaastat. 2000. aastal moodustas see vanusegrupp 58,9% ja 2016. aastal 57,8 % valla elanike koguarvust. Meeste osakaal on ka selles vanusegrupis tasapisi tõusnud (2000. aastal oli mehi 53,5% ja 2016. aastal 57,1%). Vanusegrupi 65+ osakaal kogu valla elanike arvust on aastatel 2000-2016 kasvanud 5,8 %, moodustades 22,2 % valla elanikest. Aastal 2000 oli selles vanusegrupis 240 elanikku ja 2016. aastal 46 võrra rohkem ehk 286. Vanusegrupis 65+ on naiste ülekaal märgatav (2000. aastal 62,5% ja 2016. aastal 60,5%).

	01.01.2000	01.01.2016	Muutus +/-
Elanike arv kokku	1460	1288	-172
<i>s.h mehed</i>	720	681	-39
<i>s.h naised</i>	740	607	-133
Vanusegrupp 0-19	360	257	-103
<i>s.h mehed</i>	170	142	-28
<i>s.h naised</i>	190	115	-75
<i>Vanusegrupi osakaal elanike arvust</i>	24,7%	20%	-4,7%
Vanusegrupp 20-64	860	745	-115
<i>s.h mehed</i>	460	426	-34
<i>s.h naised</i>	400	319	-81
<i>Vanusegrupi osakaal elanike arvust</i>	58,9%	57,8%	-1,1%
Vanusegrupp 65+	240	286	46
<i>s.h mehed</i>	90	113	26
<i>s.h naised</i>	150	173	23
<i>Vanusegrupi osakaal elanike arvust</i>	16,4%	22,2%	5,8%

Tabel 2. Viru-Nigula valla rahvastiku soo- ja vanuselise koosseisu muutus (Allikas: Statistikaamet).

Viru-Nigula valla rahvastikupüramiid, 1. jaanuar 2016

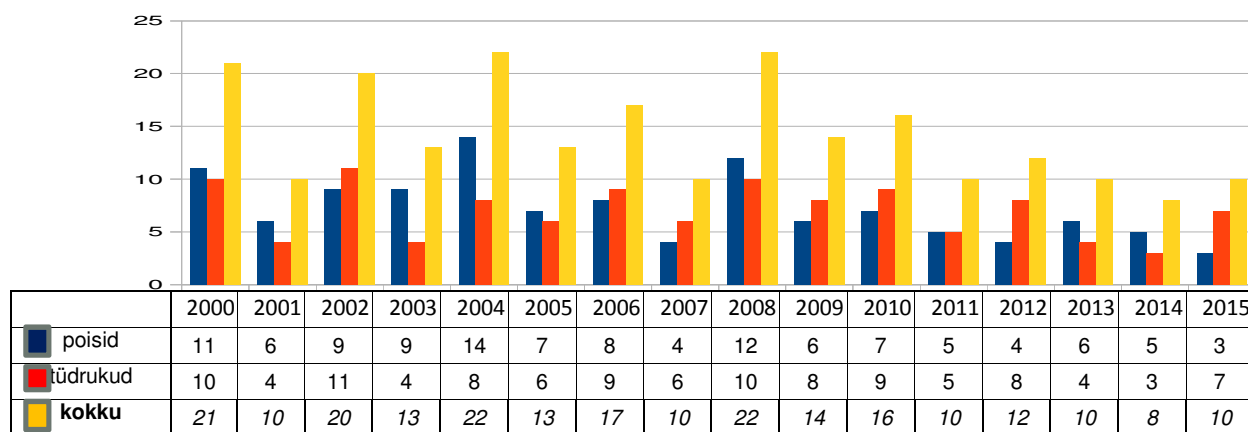
Joonis 3 Viru-Nigula valla rahvastiku püramiid seisuga 1.01.2016.a (allikas: Statistikaamet).

Eesti rahvastikupüramiidis torkab silma väiksem vanusegrupp 20-ndates aastates meeste ja naiste seas, mis langeb kokku 90-ndate aastate keskel Eestit tabanud väljarände buumi ning sündivuse langemisega rasketel reformiaastatel. Nii Eesti kui Viru-Nigula valla rahvastiku vanuselises jaotuses kajastub vanemaalaste meeste arvukuse kiirem vähenemine võrreldes samavanuseliste naistega. Kõige kõrgemas eas mehi on Viru-Nigula vallas kolm korda vähem kui naisi.

Viru-Nigula valla elanike püramiidi iseloomustab lisaks 20-aastaste väikesearvulisele grupile veel vanusegrupi 35-40 aastat vähesus. Tõenäoliselt on siin seos tegusa põlvkonna siirdumisega vallast väljapoole töökohtade puuduse tõttu koha peal

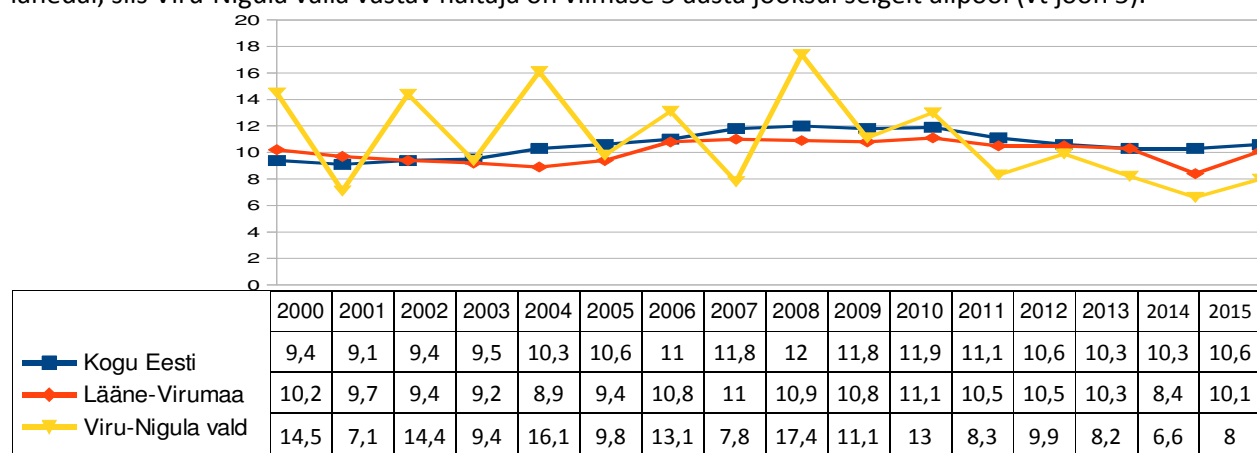
1.4. Sünnid, surmad, loomulik iive

Viru-Nigula vallas sündis Statistikaameti andmetel aastatel 2000-2015 kokku 228 last, neist 116 poissi ja 112 tüdrukut. Kõige rohkem sündis lapsi 2004. ja 2008. aastal (22 last) ja kõige vähem 2014. aastal (8). Kui 16 aasta keskmiseks sündide arvuks on 14 last aastas, siis ajavahemikul 2005-2010 sündis Viru-Nigula vallas keskmiselt 15 last aastas. Viimastel aastatel on sündimus jäänud alla vaadeldava perioodi keskmise taseme: 2011-2015 sündis keskmiselt 10 last aastas (vt joon 4).

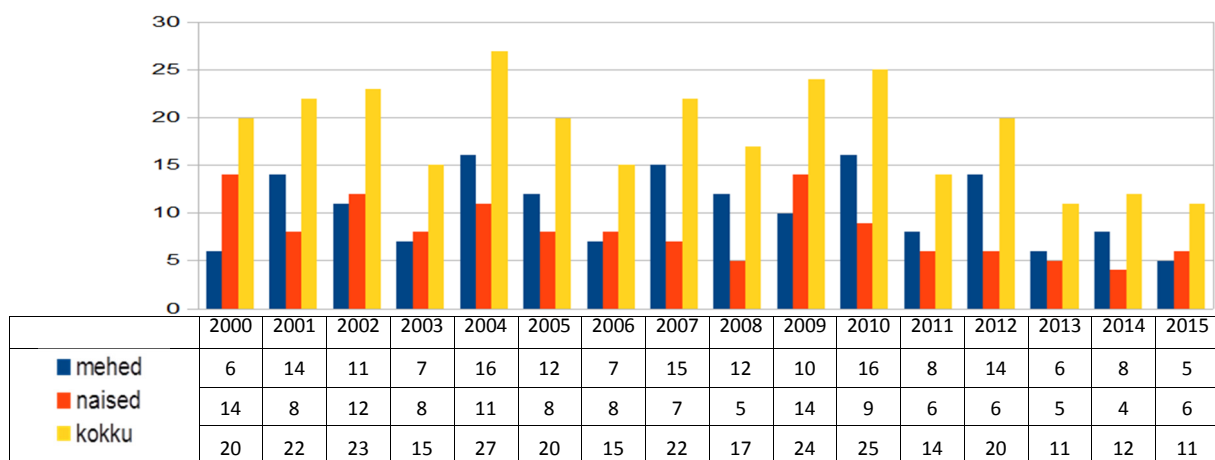
Joonis 4. Elussünnid Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Kui Eesti ja Lääne-Viru maakonna sündimuse üldkordaja ehk sündide arv 1000 elaniku kohta on 10 lähedal, siis Viru-Nigula valla vastav näitaja on viimase 5 aasta jooksul selgelt allpool (vt joon 5).

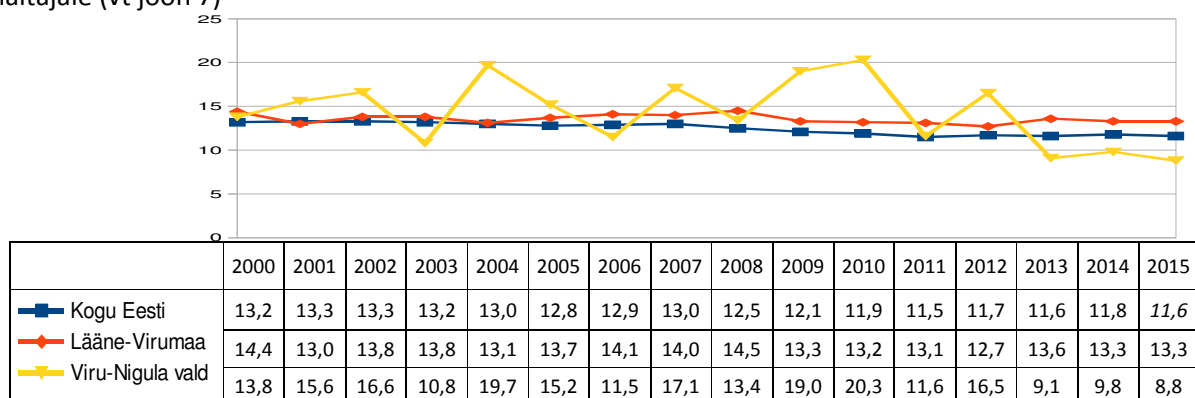
Joonis 5. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti sündimuse üldkordajate võrdlus aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet)

Nii nagu madala sündivuse üheks põhjuseks võib olla sünnitusealiste naiste vähesus vallas, on pensioniealiste suur osakaal rohkete surmajuhtumite põhjuseks. Aastatel 2000-2015 oli Statistikaameti andmetel Viru-Nigula vallas kokku 298 surmajuhtumit, neist 167 meest ja 131 naist. Kõige enam oli surmajuhtumeid vallas 2004. aastal, kui suri 27 inimest (vt joon 6).

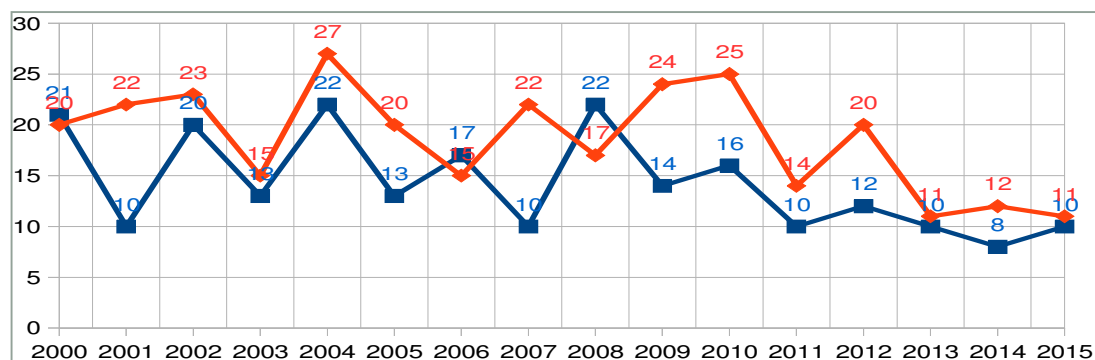
Joonis 6. Surmajuhtumid Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Suremuse üldkordaja Viru-Nigula vallas jääb viimase kolme aasta lõikes alla Eesti ja Lääne-Virumaa näitajale (vt joon 7)

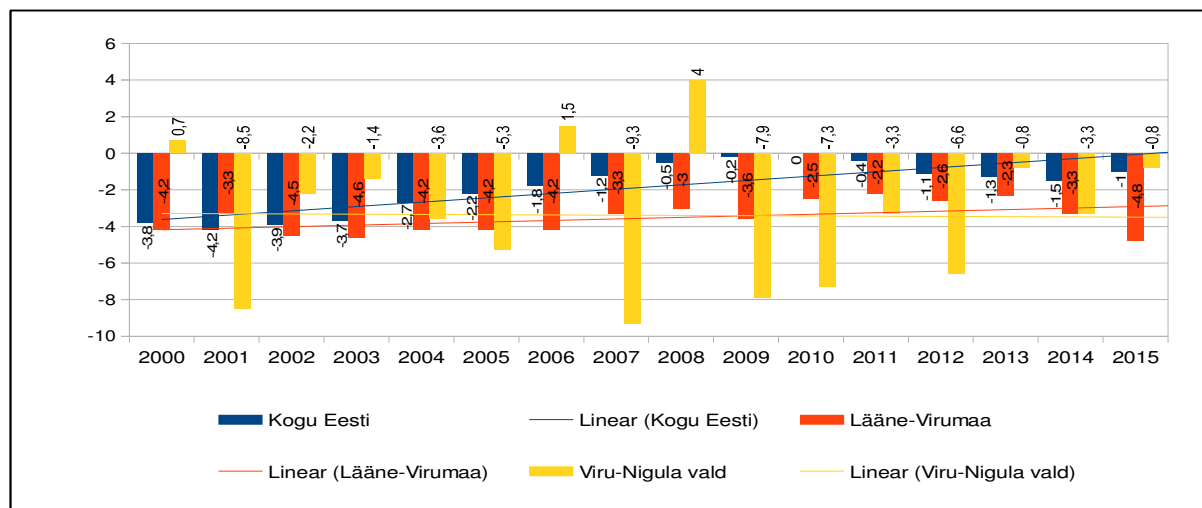
Joonis 7. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti suremuse üldkordajate võrdlus aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Viru-Nigula valla loomulik iive on viimase 16 aasta jooksul olnud kolmel aastal positiivne, ülejäänud aja jooksul pidevalt negatiivne. Vaadeldava perioodi keskmine loomulik iive on olnud - 4,38. Kõige suurem oli loomulik iive 2008. aastal, kui sündis 5 inimest rohkem, kui suri. Kõige suurem surmade ülekaal oli 2001 ja 2007. aastal, mil Viru-Nigula vallas suri üle kahe korra rohkem elanikke kui sündis ja loomulik iive oli -12 (vt joon 8).

Joonis 8. Sünidid ja surmajuhtumid Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Loomuliku iibe kordaja võimaldab võrdlust teiste piirkondade ja kogu Eesti vastava näitajaga. Järgnevalt on toodud Viru-Nigula valla loomuliku iibe kordaja võrdlus Lääne-Viru maakonna ja kogu Eestiga. Kõigil kolmel võrdlustasandil domineerib negatiivne näitaja ning erinevused on suured. Lääne-Viru maakonna loomulik iive ei ole vaadeldavas 16-aastases perioodis jõudnud kordagi nullini, kogu Eestis oli sünde ja surmajuhtumeid võrdselt ainult 2010. aastal (vt joon 9).

Joonis 9. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti loomuliku iibe kordajate võrdlus aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet)

1.5. Ränne ja rändesaldo

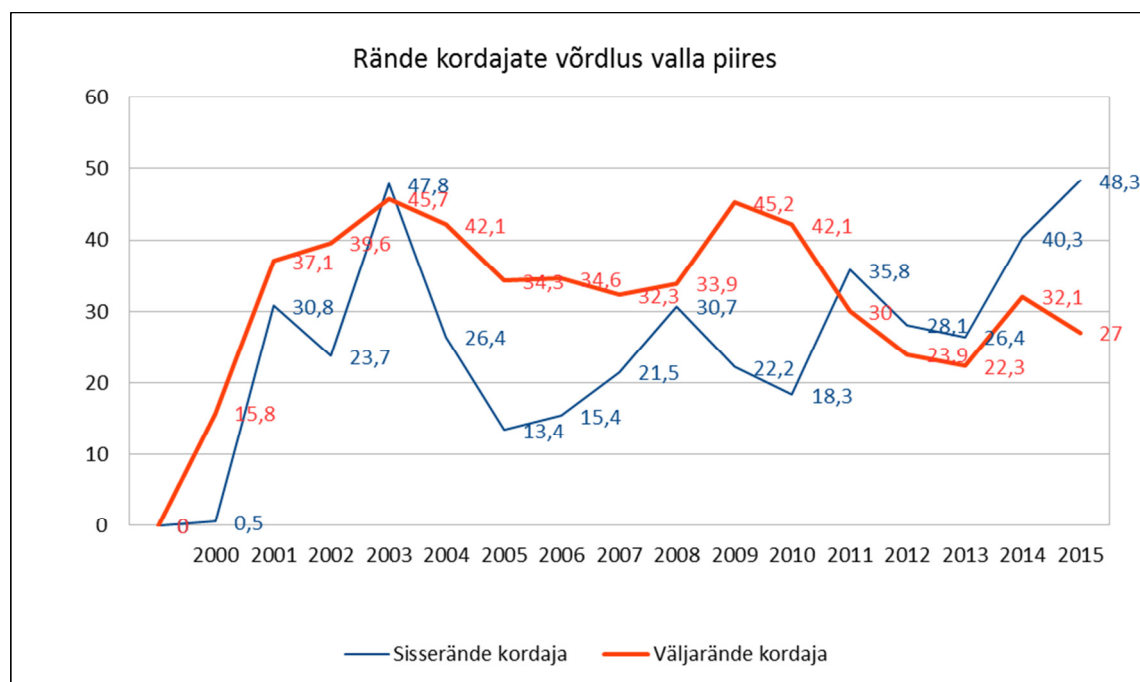
Statistikaameti andmetel on aastatel 2000-2015 Viru-Nigula valda sisse rännanud inimeste arv 567 ja vallast väljarännanud inimeste arv 703 (mõlemal juhul on arvestatud sise- ja välisrändega). 16 aasta keskmine sisse ränne on 35,4 ja väljaränne 43,9 inimest, keskmine rändesaldo on -8,5 inimest, keskmine rändesaldo kordaja on -6,76. Kõige väiksem rändesaldo oli 2010. aastal, mil vallast lahkus 30 inimest enam kui sisse tuli. Kõige suurem rändesaldo oli 2015. aastal, mille sisse registreerus 26 inimest rohkem, kui lahkus. Suurim väljaränne toimus aastal 2003, mil vallast lahkus kokku 63 elanikku. Samas saabus valda aga 66 inimest, mistõttu rändesaldo oli siiski positiivne. Ka viimased 5 aastat on olnud sisse rändajate arvud suuremad lahkujate arvust Välisränne ehk elukohavahetus üle riigipiiri hoogustus pärast Eesti ühinemist Euroopa Liiduga 2004. aastal. Enim lahkus Viru-Nigula valla elanikke välismaale 2015. aastal (11).

Aasta		Sisseränne	Väljaränne	Rändesaldo
2000	Sisseränne	13	22	-9
	Välisränne	1	1	-0
2001	Sisseränne	44	52	-8
	Välisränne	0	1	-1
2002	Sisseränne	33	52	-19
	Välisränne	0	3	-3
2003	Sisseränne	66	63	3
	Välisränne	0	0	0
2004	Sisseränne	37	59	-22
	Välisränne	0	0	0
2005	Sisseränne	17	44	-27
	Välisränne	1	2	-1
2006	Sisseränne	20	38	-18
	Välisränne	0	7	-7

2007	Siseränne	27	41	-14
	Välisränne	1	1	0
2008	Siseränne	37	34	-27
	Välisränne	2	9	-2
2009	Siseränne	28	55	-27
	Välisränne	0	2	-2
2010	Siseränne	22	47	-25
	Välisränne	1	6	-5
2011	Siseränne	41	31	10
	Välisränne	2	5	-3
2012	Siseränne	32	26	6
	Välisränne	2	3	-1
2013	Siseränne	27	24	3
	Välisränne	5	3	2
2014	Siseränne	47	33	14
	Välisränne	2	6	-4
2015	Siseränne	50	22	28
	Välisränne	9	11	-2

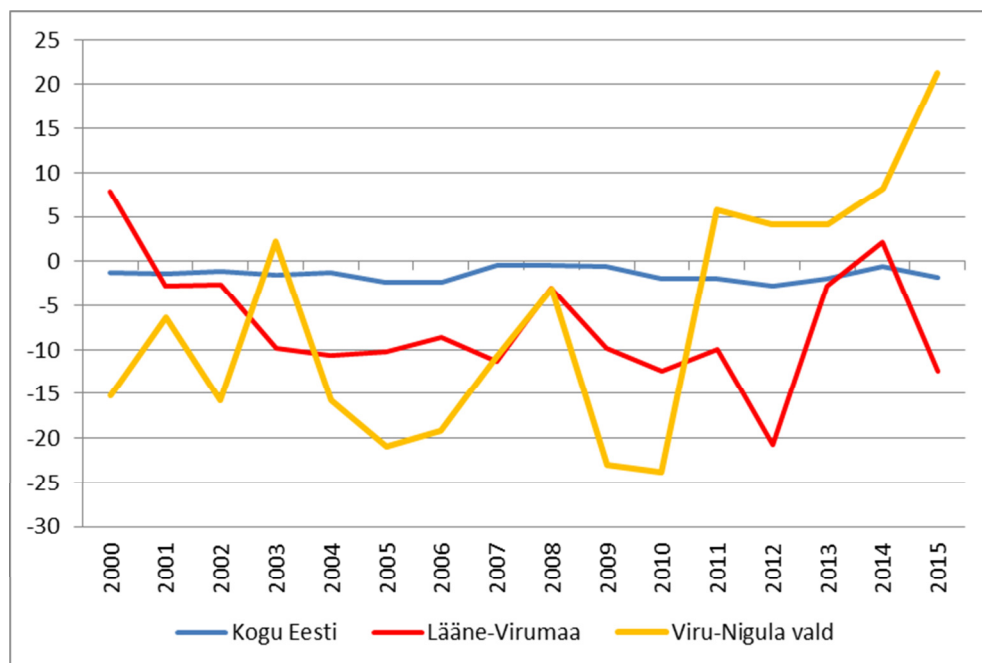
Tabel 3. Viru-Nigula valla ränne ja rändesaldo aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Sisse- ja väljarände kordajate võrdlus näitab, et alates 2012. aastast on Viru-Nigula vallas sisseränne ületamas väljarännet (vt joon 10) .

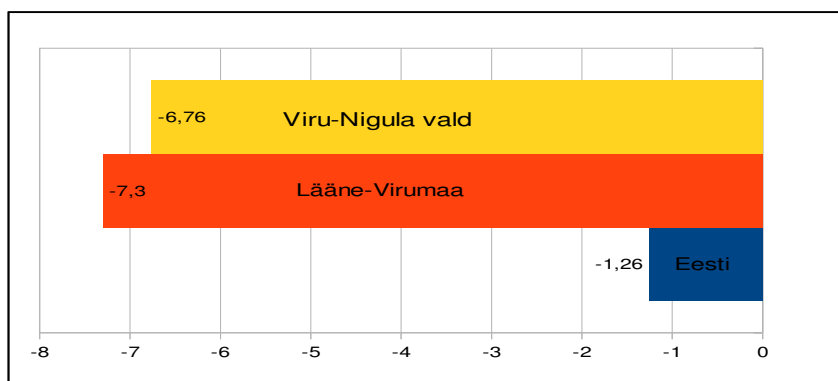

Joonis 10. Sisse- ja väljarände kordajad Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Rändesaldo üldkordaja võimaldab võrdlust teiste piirkondade ja kogu Eesti vastava näitajaga. Viru - Nigula valla rändesaldo kordajale on võrdluses Lääne-Virumaa ja kogu Eestiga vaadeldavas 16-aastases perioodis iseloomulik suurem kõikumine. Alates 2011. aastast on Viru-Nigula valla rändesaldo kordaja positiivne, Lääne-Viru maakonna rändesaldo kordaja trend on üldiselt negatiivne, Eesti oma aga püsib enam vähem samal tasemel (vt joon 11).

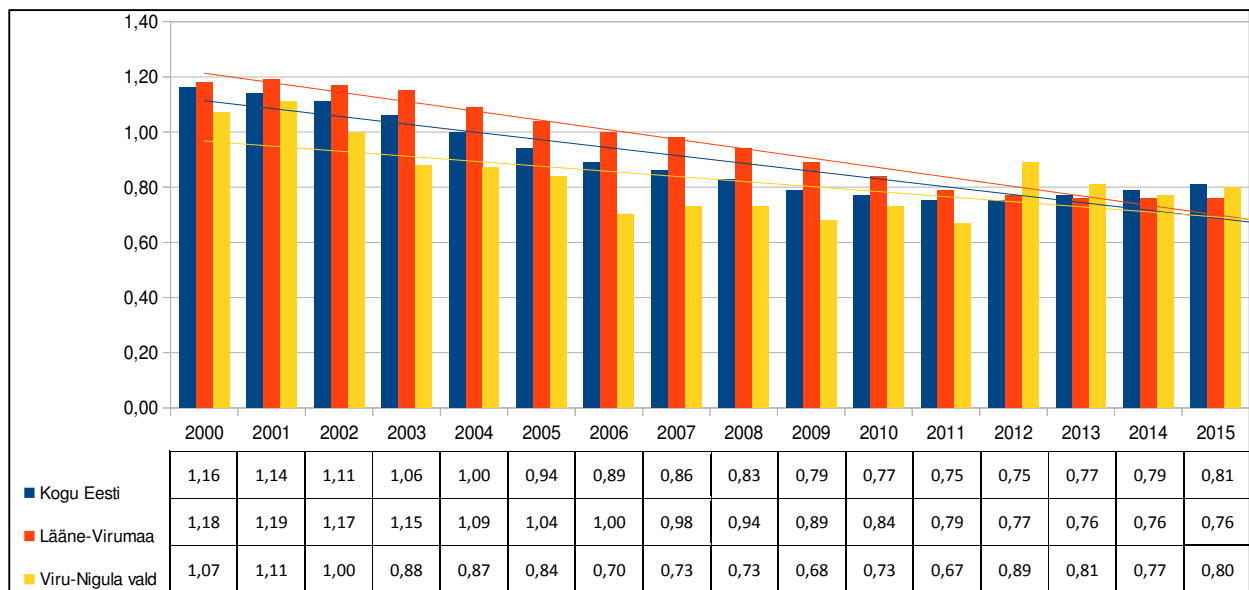
Joonis 11. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti rändesaldo üldkordajate võrdlus aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

Joonis 12. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti aastate 2000-2015 rändesaldo kordajate keskmine (Allikas: Statistikaamet).

1.6. Demograafiline tööturuseindeks

Statistikaameti andmetel on Viru-Nigula valla 16 aasta (2000-2015) keskmine demograafiline tööturuseindeks 0,83. Kui indeks on ühest suurem, siseneb järgmisel kümnendil tööturule rohkem inimesi, kui sealt vanaduse tõttu potentsiaalselt välja langeb. Viru-Nigula vallas on demograafiline tööturuseindeks olnud 1 või üle selle vaid 2000 - 2002 aastal, ülejäänud aja vältel on järjepidevalt suurenenud rahvastiku vanuses 55-64 osakaal ning vähenenud 5-14-aastaste laste ja noorte osakaal. Seega võib hinnanguliselt öelda, et järgmisel kümnendil siseneb Viru-Nigula vallas tööturule vähem inimesi, kui sealt välja langeb. Sama tendents iseloomustab ka Lääne-Viru maakonda ning Eestit tervikuna, kuid maakonnas langes indeks alla ühe kolm aastat hiljem (Eestis 2006. ja maakonnas 2009. aastal). Võrreldes madalaima seisuga 2009. aastal on hetkel tööturuseindeks vallas peaaegu võrdne Eesti ja Lääne-Virumaa keskmisega.

Joonis 13. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti tööturusurveindeksite võrdlus aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

1.7. Kohaliku omavalitsuse eelarve

Viru-Nigula valla eelarvetulu ühe elaniku kohta alates 2010. aastast on olnud järgmine:

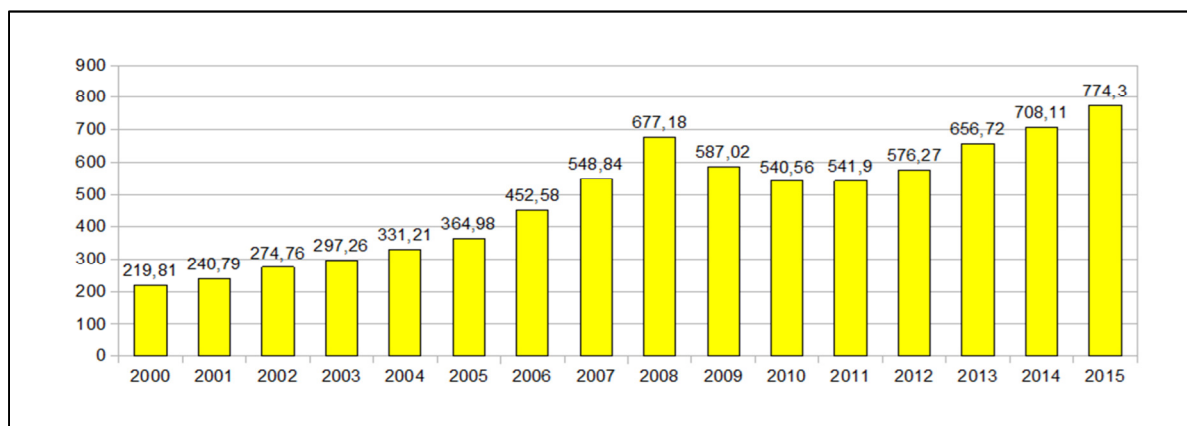
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Valla eelarve, €	1209,07	1433,05	2836,04	1941,83	1424,03	1466,76
Aastakeskmise elanike arv	1230	1206	1212	1215	1219	1255
Eelarvetulu elaniku kohta, €	0,983	1,188	2,340	1,600	1,168	1,169

Tabel 4. Eelarvetulu elaniku kohta Viru-Nigula vallas aastatel 2010 -2015 (allikas: Viru-Nigula vald).

Indikaator näitab omavalitsuse materiaalseid võimalusi oma paikkonna elanikele parema elukvaliteedi tagamiseks.

Viru-Nigula valla eelarvesse laekunud tulumaks 1 elaniku kohta on perioodil 2000 -2015 tõusnud üle 3 korra. Aastatel 2008 - 2010 majandussurutise tõttu füüsilise isiku tulumaksu laekumine 1 elaniku kohta valla eelarvesse küll vähenes, kuid alates 2011. aastast on laekunud tulumaks 1 elaniku kohta igal aastal kasvanud. Aastal 2013 ületas tulumaksu laekumine 1 elaniku kohta kriisieelse taseme.

Viru-Nigula valla eelarvesse laekunud tulumaks 1 elaniku kohta on perioodil 2000 -2015 tõusnud üle 3 korra. Aastatel 2008 - 2010 majandussurutise tõttu füüsilise isiku tulumaksu laekumine 1 elaniku kohta valla eelarvesse küll vähenes, kuid alates 2011. aastast on laekunud tulumaks 1 elaniku kohta igal aastal kasvanud. Aastal 2013 ületas tulumaksu laekumine 1 elaniku kohta kriisieelse taseme.

Joonis 14. Laekunud tulumaks Viru-Nigula vallas ühe elaniku kohta aastatel 2000-2015 (Allikas: Statistikaamet).

2. SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDSED VÕIMALUSED

2.1. Tööturu olukord

2.1.1. Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted

Statistikaameti andmetel on Viru-Nigula vallas 2013. aasta seisuga 43 aktiivset ettevõtet

Viru-Nigula vallas tegutseb statistikaameti andmetel 85 aktiivset ettevõtet (vt tabel 5). Ettevõtluse aktiivsus on viimastel aastatel olnud stabiilne. Majanduslikult aktiivsete üksuste/ettevõtete arv Viru-Nigula vallas kõikunud viimase 6 aasta jooksul 80-85 vahel. Suurettevõtteid pole vallas tegutsenud, mida võib pidada isegi positiivseks, kuna valla tööhõive ei sõltu sel juhul ühegi suurettevõtte majanduslikust seisust. Äriregistri andmetel registreeriti Viru-Nigula vallas 2015. aastal 2 osaühingut, 1 füüsilisest isikust ettevõtja ja 1 mittetulundusühing. Ajavahemikus 01.01.-05.05.2015 on asutatud 7 osaühingut ja 2 mittetulundusühingut.

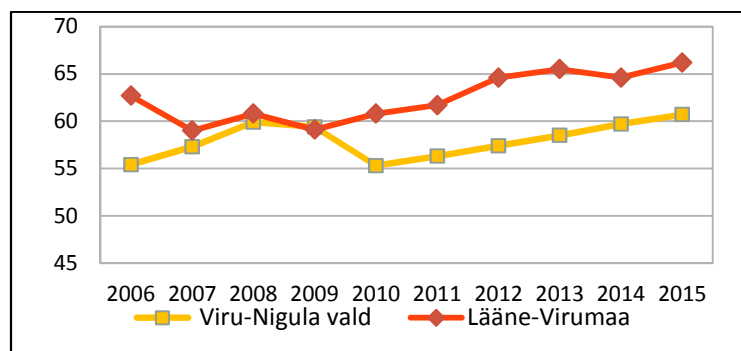
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kokku	55	60	56	58	63	68	85	104	86	86	86	85
Vähem kui 10	51	58	54	56	59	66	84	80	85	84	84	83
10-49	3	2	2	2	4	2	1	24	1	2	2	2
50-249	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
250 ja enam	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 5. Majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted Viru-Nigula vallas aastatel 2004-2015 (allikas: Statistikaamet).

Ettevõtete arvu stabiilsus näitab, et Viru-Nigula vallas on ettevõtluse areng saavutanud optimaalse taseme. Ettevõtlusalasid, mis oleksid varustatud vajalike tehnosüsteemidega (elekter, side, võimalus rajada ühendused vee- ja kanalisatsioonitrassidega), ei ole otseselt Viru-Nigula valla territooriumile rajatud. Samas on siin mitmeid eraettevõtteid, mille juurde oleks võimalus vajadusel ja tööjõu olemasolul rajada ka uusi ettevõtteid, kasutades juba olemasolevaid tehnovõrke (Lemar OÜ, Nigula Veduk OÜ)

Viru-Nigula valla ettevõtjate peamised tegevusalad on taime- ja loomakasvatus, kaubavedu, ehitus, saematerjali tootmine, masinate ja seadmete remont, kaubandus ja teenindus. Kohalikele elanikele on Viru-Nigula vallas tegutsevatest ettevõtetest suurimateks tööandjateks Flexa Eesti AS, AS Imprest ja AS Viru-Nigula Saekaater. Vallas olevast ca 400- st töökohast kuni 150 täidavad Viru-Nigula valla elanikud. Sealhulgas Viru-Nigula vald koos kohaliku kooliga on tööandjaks ca 57 le inimesele.

Üldiselt on tööealistest inimestest vanuses 15-74 aastat tööga hõivatud üle poole inimestest. Positiivne on see, et hõivatute osakaal on viimastel aastatel järjekindlalt tõusuteel (vt joon 15).

Joonis 15. Tööjõus osalemise määr Viru-Nigula vallas ja Lääne-Virumaal aastatel 2006 -2015 (Allikas: Statistikaamet)

2.1.2. Maksumaksjate osakaal elanikest

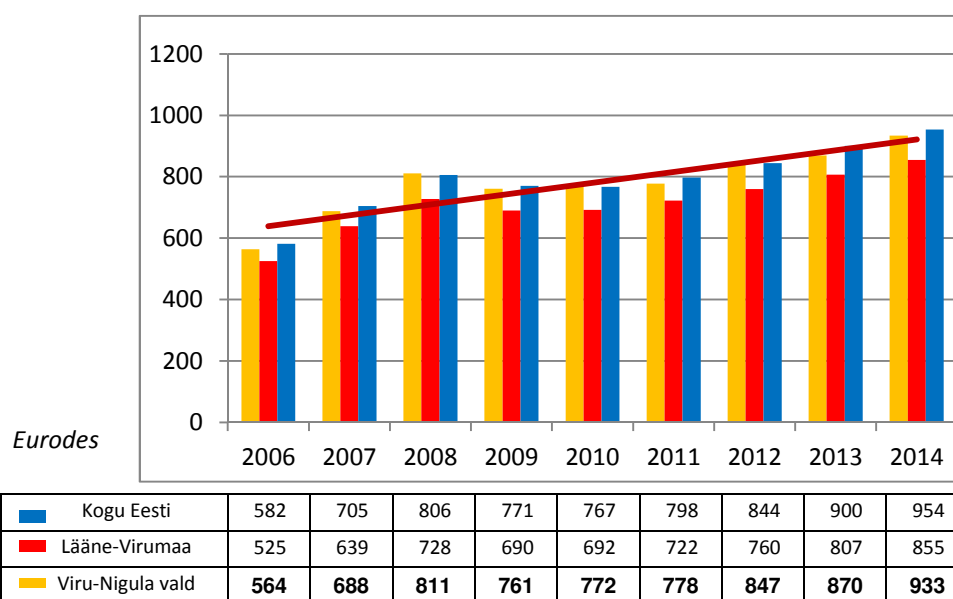
Maksumaksjateks on see osa elanikest, kes tasuvad üksikisiku tulumaksu. Maksumaksjate osakaal elanikest näitab survet maksumaksjale sotsiaalsfääri ülalhoidmiseks. Viru-Nigula vallas on see olnud keskmiselt 43% Rahvastiku üldine vananemine ja noorte lahkumine piirkonnast on maksumaksjate osakaalu olulisemad mõjutajad vallas (vt tabel 6).

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Maksumaksjate arv	554	579	581	564	514	501	506	518	532
Aastakeskmine elanike arv	1300	1285	1265	1260	1230	1206	1212	1215	1219
Maksumaksjate osakaal elanikest, %	43	45	46	45	42	42	42	43	44

Tabel 6. Maksumaksjate osakaal elanikest Viru-Nigula vallas aastatel 2006-2014 (allikas: Maksu- ja Tolliamet, Statistikaamet).

2.1.3. Keskmine brutotulu

Keskmine brutotulu kirjeldab omavalitsuse suhtelist jõukust, mis määrab kohaliku eelarve omatulude mahtu elaniku kohta. Suuremate tulude korral on suuremad võimalused avalikke teenuseid arendada ja paremad võimalused planeerida investeeringuid tulevikku.

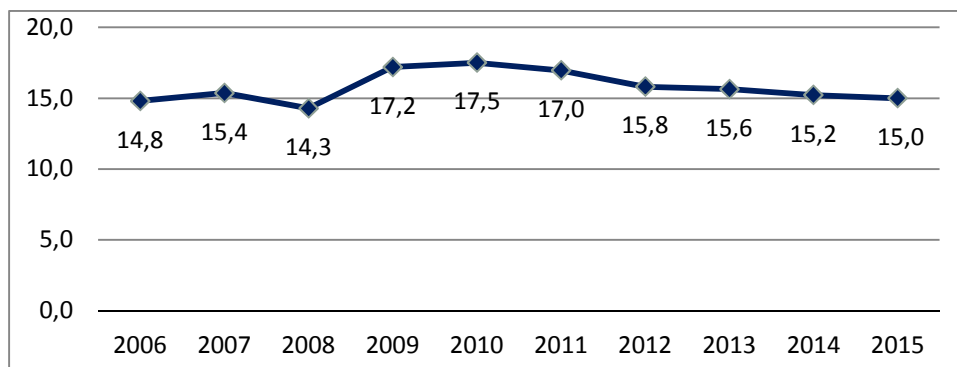

Joonis 16. Viru-Nigula valla, Lääne-Viru maakonna ja kogu Eesti keskmise brutotulu võrdlus aastatel 2006-2014 (allikas: Statistikaamet).

Viru-Nigula valla palgatöötajate keskmine brutotulu tõusis jõudsalt kuni 2008. aastani, mille lõpetas 2008. aastal alanud majanduslangus (vt joon 16). Vaatamata sellele on keskmise brutotulu taastumine järgnevatel aastatel toimunud kiiresti ja ületanud majanduslanguse eelse näitaja, mis annab tunnistust majandusliku olukorra paranemisest ka maapiirkondades. Viru-Nigula valla elanike poolt teenitud keskmine brutotulu ületab Lääne-Viru maakonna keskmist brutotulu ning jääb veidi alla vabariigi keskmisele.

2.1.4. Alampalga saajate osakaal

Alampalka saavad elanikud on potentsiaalses vaesusriskis elavate inimeste grupp. Indikaatori jälgimine võimaldab planeerida vajalike toetuste suurusi kui ka vajalikke teenuseid ja nende hulka Viru-Nigula vallas. Alates 2011. aastast hakkas alampalka saajate osakaal langema, saavutades 2013. aastaks majanduslanguse eelse taseme (vt joon 17).

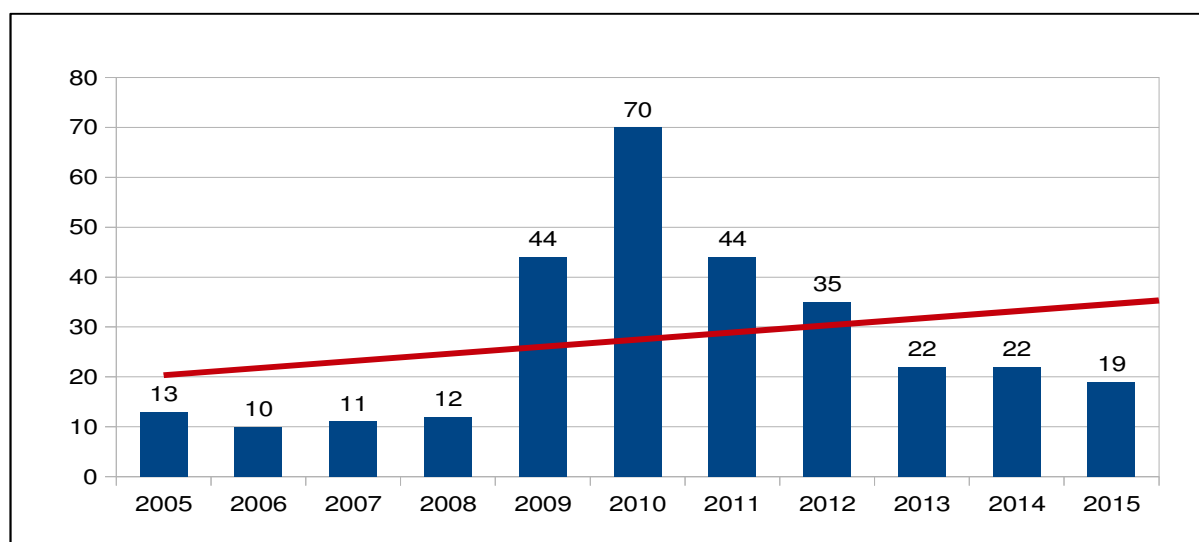

Joonis 17. Alampalka saajate osakaal töölkäivatest inimestest Viru-Nigula vallas aastatel 2006-2015 (allikas: Statistikaamet).

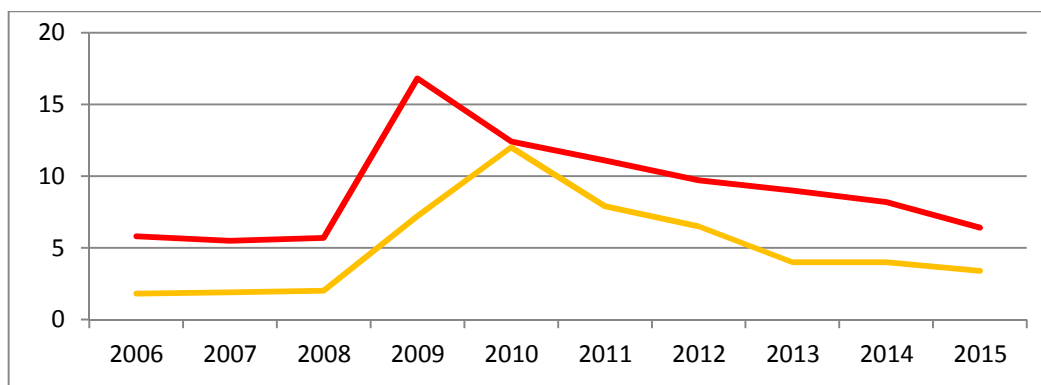
2.1.5. Töötus

Töötus on üks olulisematest terviseriskidest. Viru-Nigula vallas oli enne 2008. aastal alanud majanduslangust töötute arv 10 ringis, kuid ulatus 2010. aasta I kvartalis maksimaalselt 86-ni. 2013. aasta lõpuks langes töötute arv 21-ni ning on jäänud sellele tasemele kuni tänaseni. Seega on töötute arv võrreldes majanduslanguse eelse tasemega üldiselt tõusnud. Viimase 3 aasta näitajad on enam vähem sarnased, mis viitab stabiliseerumisele. 12 viimase kuu jooksul on töötute arv kõikunud 15-23 vahel (keskmiselt 19), (vt joon 18).

Aastakeskmine töötus perioodil 2005-2015 on kõikunud 10 -70 ni. Sooliselt kuulusid töötud 2015. aasta näitel valdavalt parimas tööeas meeste hulka: 19 st töötust 12 meest ja 7 naist. Vanuseliselt moodustas enamuse vanusegrupp 25-54 aastat: 10 meest ning 4 naist.

Joonis 18. Aastakeskmine töötute arv Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (allikas: Statistikaamet).

Lääne-Virumaa	5,8	5,5	5,7	16,8	12,4	11,1	9,7	9	8,2	6,4
Viru-Nigula vald	1,8	1,9	2,0	7,2	12,0	7,9	6,5	4,0	4,0	3,4

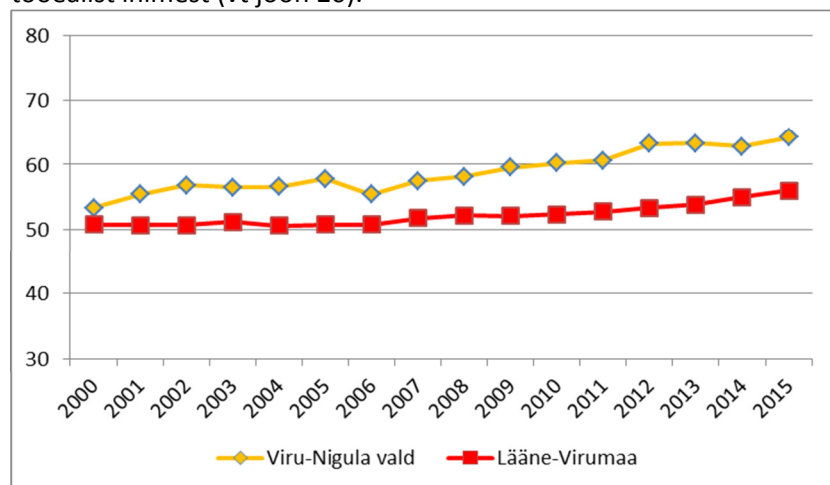
Joonis 19 Registreeritud töötuse määr 2006-2015 Viru-Nigula vallas ja Lääne-Virumaal (allikas Statistikaamet ja Maksu- ja Tolliamet)

Viru-Nigula valla registreeritud töötuse määr on väiksem kui maakonnas keskmiselt (vt. joon 19).

Töötuks olemine ei tähenda tänapäeval kodus istumist ja abirahade ootamist, vaid aktiivset osalemist erinevates programmides: koolitused, kursused, harjutused, nõustamised jne. Pikaajalisest tööpuudusest tekkiva heitumuse ennetamiseks tuleb leida inimestele võimalusi enda rakendamiseks ajutise iseloomuga või vabatahtlikel töodel kaugema eesmärgiga tagada inimeste pidev valmisolek püsivale tööle asumiseks. Omaavalitsusel tuleb planeerida ja käivitada programme töötusega kaasnevate sotsiaalsete- ja terviseriskide maandamiseks (erinevad kursused, nõustamisteenused, koolitused, töökohtade loomine, tervise teenuste tagamine tervisekindlustuseta isikutele).

2.1.6. Ülalpeetavate määr

Mittetööealiste ehk ülalpeetavate määr iseloomustab valla rahvastiku vanuselist koosseisu, näidates ära, mitu mittetööeas inimest tuleb 100 tööealise inimese kohta ehk mitut inimest peab ülal pidama 100 tööealist inimest. Mida väiksem on see suhe, seda väiksem on koormus töötajatel. Viru-Nigula valla 16 aasta keskmine ülalpeetavate määr on 58,83, ehk ühe ülalpeetava kohta on 1,7 tööealist inimest (vt joon 20).

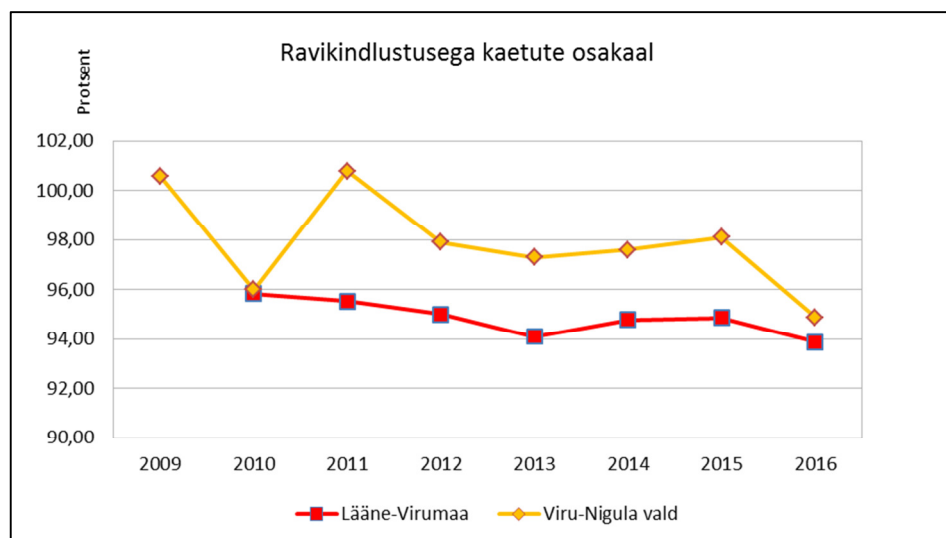

Joonis 20. Ülalpeetavate määr Lääne-Virumaal ja Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2016 (1. jaanuar) (allikas: Statistikaamet)

2.2. Toimetulek

2.2.1. Ravikindlustusega kaetud elanikud

Haigekassa omab kindlustatute statistikat elukoha lõikes alates 30.06.2009 (vt joon 21). Varasemaid andmeid ei ole säilitatud seoses uuele tarkvarasüsteemile üleminekuga. Kuna valla elanikud ei pea olema elukohale lähima perearsti nimistus, siis on alljärgnevalt arvesse võetud kõik isikud, kelle rahvastikujärgne elukoht on Viru-Nigula vallas, olenemata kindlustuspiirkonnast.

Joonis 21. Ravikindlustusega kaetud elanike osakaal rahvastikust Lääne-Virumaal ja Viru-Nigula vallas aastatel 2009-2015 (allikas: Haigekassa).

2.2.2. Töövõimetuspensionäride osakaal kogu tööealisest elanikkonnast

Töövõimetuspensionäride osakaal tööealisest elanikkonnast näitab inimeste hulka, kes oma tervise tõttu ei saa töötada ning tõenäoliselt vajavad suuremal või vähemal määral tugiteenuseid. Töövõimetuspensionäride arv Viru-Nigula vallas on viimase 3 aastaga kasvanud 19 inimese võrra (vt tabel 7).

Aasta	2012	2013	2014	2015	2016
Töövõimetuspensionäride arv			100	100	119
Tööealiste elanike arv	756	746	743	747	809
Töövõimetuspensionäride osakaal tööealisest elanikkonnast			13,4%	13,4%	

Tabel 7. Töövõimetuspensionäride osakaal tööealisest elanikkonnast Viru-Nigula vallas aastatel 2012-2016 (allikas: valla sotsiaalosakond, Statistikaamet).

2.2.3. Puuetega isikud

Puue on inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostöös erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab

ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel. Puude raskusastmeid on kolm: sügav, raske ja keskmine puue.

	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Puuetega laste (vanuses 0-15) arv</i>					
Keskmine puue	5	4	2	1	0
Raske puue	12	12	10	11	11
Sügav puue	0	0	0	0	0
Kokku lapsed kuni 15a	17	16	12	12	11
<i>Puuetega tööealiste täiskasvanute arv 16-64</i>					
Keskmine puue	38	35	31	35	
Raske puue	17	16	13	13	
Sügav puue	5	5	5	4	
Kokku tööealisi	60	56	49	52	
<i>Puuetega pensioniealiste arv 65+</i>					
Keskmine	14	16	16	16	
Raske	46	44	43	38	
Sügav	4	4	3	3	
Kokku pensioniealisi	64	64	62	57	
Kokku kõik vanuserühmad	141	136	123	121	

Tabel 8. Puuetega isikute arv puude raskusastme järgi Viru-Nigula vallas aastatel 2012-2016 (allikas: valla sotsiaalamet STAR programm ja valla sotsiaalosakond)

2015. aasta andmetel on kuni 15a puudega tüdrukuid ja poise võrdselt 6. Tööealistest on puudega 23 naist ja 29 meest, pensioniealistest 35 naist ja 22 meest. Kokku seega 64 naist ja 57 meest (vt tabel 8).

Puude liigi järgi esineb kõige enam liikumispuuet, liit- ja muu puudega inimesi (121-st 91 juhtumit). Vähem esineb psüühika ja vaimu- ning nägemis- ja kuulmispuuet.

Puude liigi ja isiku ea järgi jaotuvad puuded 2015. aasta andmetel alljärgnevalt (vt tabel 9):

Puude liik	Lapsed kuni 15a	Tööealised 16-64	Pensioniealised 65+	Kokku
Keele- ja kõnepuue	3	1		4
Kuulmispuue	1			1
Liikumispuue	2	15	29	46
Liitpuue	1	9	13	23
Nägemispuue		3	2	5
Psüühikahäire	2	7	1	10
Vaimupuue	2	8		10
Muu puue	2	8	12	22
Kokku	13	51	57	121

Tabel 9 Puude liigid vanusegrupiti (allikas: valla sotsiaalamet STAR programm ja valla sotsiaalosakond)

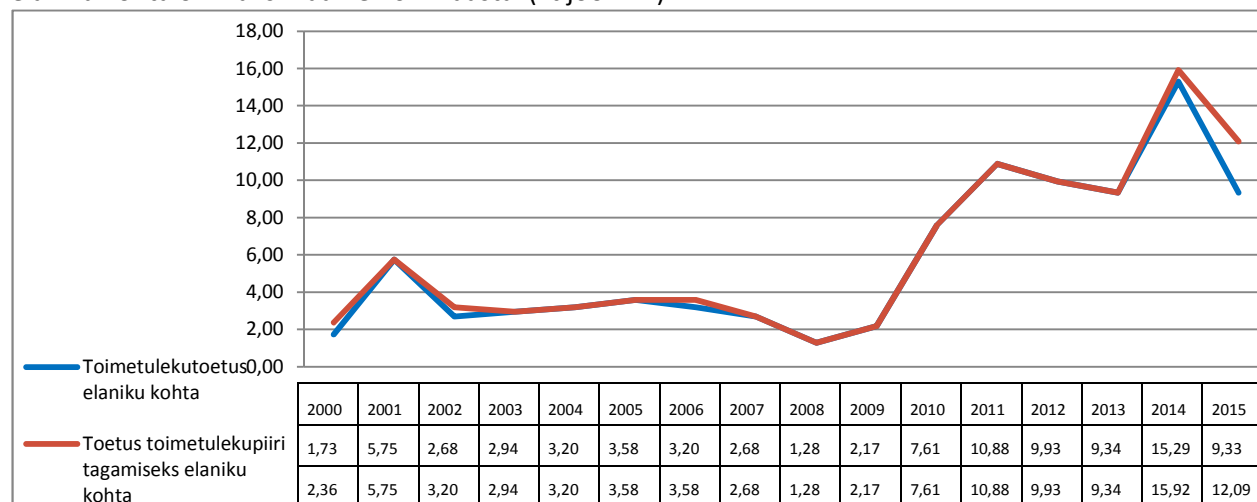
2.2.4. Toimetulekutoetus

Vaesus on oluline terviserisk. Toimetulekutoetus on mõeldud minimaalse sissetuleku tagamiseks ja inimeste esmavajaduste rahuldamiseks vajalike minimaalsete tarbimiskulude katmiseks. Toimetulekutoetusi makstakse vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse ja selle alusel kehtestatud riiklikele normidele. 2014. aastal tõusis toimetulekupiir üksi elavale inimesele ja perekonna esimesele liikmele 90 euronit kuus ning perekonna igale järgnevale liikmele 72 euronit kuus. Vastavalt 2016. aasta riigieelarve seadusele on toimetulekupiiri määr 2016. aastal üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele 130 eurot kuus. Ka perekonna iga alaealise liikme toimetulekupiir on 2016. aastal 130 eurot kuus. Perekonna teise ja iga järgmise täisealise liikme toimetulekupiir on 104 eurot kuus. Võrdluseks 2013. aastal oli see pere esimesel liikmel 76.70 eurot ja teistel 61.36 eurot kuus.

	Toetused elaniku kohta kokku, eurot	Toetus toimetulekupiiri tagamiseks elaniku kohta, eurot	Rahuldatud taotluste arv toimetulekupiiri tagamiseks 1000 elaniku kohta
2000	1,73	2,36	25
2001	5,75	5,75	119
2002	2,68	3,20	55
2003	2,94	2,94	51
2004	3,20	3,20	72
2005	3,58	3,58	55
2006	3,20	3,58	43
2007	2,68	2,68	32
2008	1,28	1,28	17
2009	2,17	2,17	34
2010	7,61	7,61	99
2011	10,88	10,88	105
2012	9,93	9,93	89
2013	9,34	9,34	78
2014	15,29	15,92	121
2015	9,33	12,09	92
2016			123

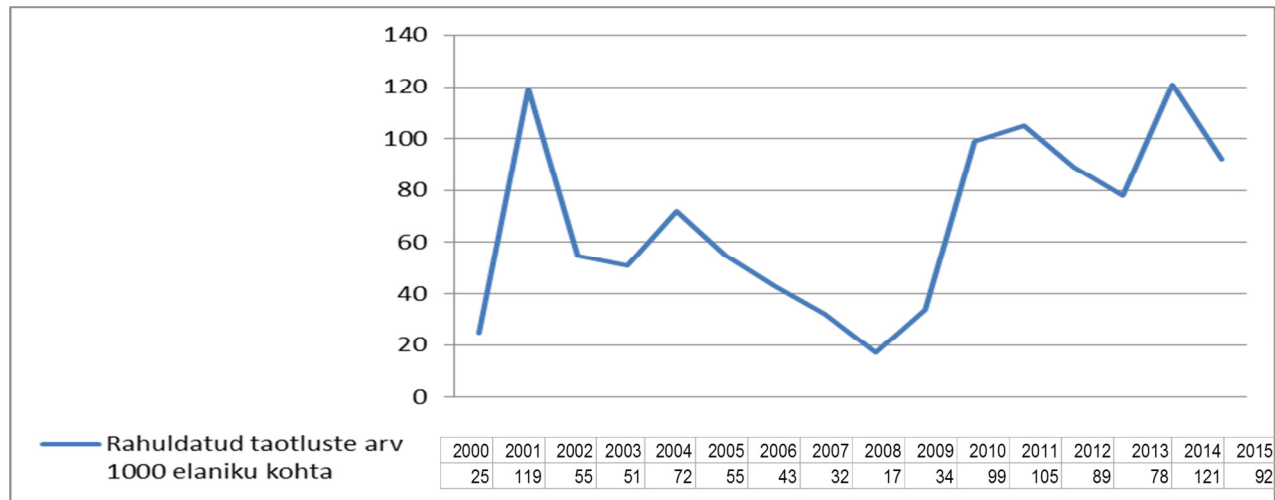
Tabel 10. Toimetulekutoetused Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2016 (allikas: Statistikaamet ja Vallavalitsus).

16-aastases perioodis oli nii toimetulekutoetus kui toetus toimetulekupiiri tagamiseks elaniku kohta kõige suurem 2014. aastal (vt tabel 10). Taotlejate arv on viimase aasta 8 kuu lõikes suurenenud tänu seaduse järgi taotluse esitamiseks klassifitseerujate hulga suurenemisele. Toimetulekutoetuse suurus elaniku kohta oli maksimaalne 2014. aastal (vt joon 22).

Joonis 22. Toimetulekutoetus elaniku kohta Viru-Nigula vallas 2000-2015 (allikas: Statistikaamet)

Rahuldatud taotluste arv oli kõige suurem 2001 ja 2014 aastal. Madalaim on see olnud 2008. aastal, millele järgnes majanduslangus. Inimeste suurem vajadus toetuse järgi kestis kuni 2012. aastani. 2013 aastal oli taotlejaid vähem, kuid 2014 suurenes see taas maksimumile. 2016. aastal on muudetud seadusandlust nii, et toetust on võimalik taotleda suuremal hulgal abivajavatel (vt joon 23).

Joonis 23. Rahuldatud taotluste arv 1000 elaniku kohta Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (allikas: Statistikaamet).

Lääne-Virumaa 15 kohalikust omavalitsusest moodustas Viru-Nigula vallas 2015. aastal väljamakstud toimetulekutoetus statistikaameti järgi 14 778,65 eurot ehk 12,39 % valla sotsiaalse kaitse kulutustest (119 314 eurot) (algandmete allikas: Rahandusministeerium (<http://www.fin.ee/kov-eelarved-ulevaated>); arvutused: Sotsiaalministeerium).

2.2.5. Sotsiaaltoetuste loetelu ja saajate arv

Viru-Nigula valla eelarvest makstavate sotsiaaltoetuste määramise aluseks on Viru-Nigula vallavolikogu 15.03.2016. aasta määrus „Täiendavate sotsiaaltoetuste määramise ja maksmise kord“, kus ühtlasi on toodud sotsiaaltoetuste loetelu.

Valla poolt makstavad sotsiaaltoetused on järgmised

A Sissetulekust sõltumatud toetused:

- **Esmakordselt esimesse klassi mineva lapse toetus** - toetust makstakse kõigile Viru-Nigula vallas asuvate koolide esimesse klassi õppima asuvatele lastele, olenemata elukohast ja Viru-Nigula valla erivajadustega lastele esimesse klassi õppima asumisel olenemata kooli asukohast. Vallavalitsus toetab esmakordselt kooliminevate lastega perekondi 150 euroga.
- **Sünnitoetus** - toetust makstakse Viru-Nigula vallas registreeritud vastsündinu lapse vanematele, kui mõlema vanema või lapsega koos elava ema elukohana on rahvastikuregistris märgitud Viru-Nigula vald. Toetus, mille suuruseks on alates 2016. aastast 350 eurot.
- **Perekonnas ajutiselt hooldamisel oleva lapse toetust ei ole vallas makstud.**

B Sissetulekust sõltuvad toetused, millise määra üle otsustab vallavalitsus:

- **Toetus kooli toiduraha, lasteaia toiduraha ja õppekulude katmiseks** - antakse koolieelses lasteasutuses käiva lapse lasteaiatoidu maksumuse osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks; põhikoolis, gümnaasiumis või põhikooli baasil kutseõppeasutuses õppiva lapse koolieine maksumuse osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks; õppevahendite ostmiseks; ja ühiselamuüüri maksmiseks. Toetus makstakse lapsevanema, eestkostja, hooldaja või vajadusel pedagoogi põhjendatud avalduse alusel.
- **Lastelaagritoetus** - makstakse madala sissetulekuga perede laste suviste laagrituusikute maksumuse osaliseks või täielikuks kompenseerimiseks kooli juhtkonna või sotsiaaltöötaja ettepanekul

- **Sõidukulude kompenseerimise toetus** - saavad küsida töövõime kaotusega või puuetega isikud, puuetega laste vanemad, eakad või madala sissetulekuga pered arsti vastuvõtule, ravi- või rehabilitatsiooniasutusse sõiduks.
- **Muud ühekordsed toetused** - määratakse madala sissetulekuga perekondadele, puuetega isikutele, töövõime kaotusega isikutele ja üksikutele vanaduspensionäridele põhjendatud avalduse alusel järgmistel juhtudel:
 - 1) retseptiravimite ostmiseks tehtud kulutuste osaliseks kompenseerimiseks üks kord kvartalis;
 - 2) prillide soetamisel tehtud kulutuste osaliseks kompenseerimiseks;
 - 3) proteeside ostmise, abivahendi ostmise või rentimise kulude katmiseks;
 - 4) tasulise ravi või hoolduse ning tervist taastava tegevuse kulude osaliseks katmiseks;
 - 5) erakorraline toetus eluasemekulude osaliseks hüvitamiseks (sh erivajadustega inimestele eluruumide ümberkohandamiseks);
 - 6) küttematerjali muretsemiseks kuni 128 eurot üks kord kalendriaastas;
 - 7) põlengu, vandalismi, looduskatastroofi vms juhtumi tagajärgede likvideerimisega seotud kulude osaliseks hüvitamiseks;
 - 8) muude erakorraliste põhjendatud kulutuste hüvitamiseks.
- **Matusetoetus** - makstakse isiku surma korral, kelle viimaseks elukohaks rahvastikuregistris oli Viru-Nigula vald surma registreerima tulnud isikule surmatõendi ja surma registreerinud ametniku teatise alusel.

2012. aastal käivitas sotsiaalministeerium sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR), mis on riigi keskne andmekogu/infosüsteem ja asutatud juhtumikorralduse põhimõttel läbiviidava sotsiaaltöö korraldamiseks. Samast aastast alustati ka Viru-Nigula andmete registrisse sisestamisega. Eraldi arvestust küttoetuse kohta vallas ei peeta. Toetuse saajate arv on viimase nelja aastaga on vähenenud eelkõige ühekordsete toetuste saajate osas (vt tabel 11).

Sotsiaaltoetuste saajate arv	2012	2013	2014	2015
1. klassi mineva lapse toetus	14	16	13	12
Ühekordne toetus	74	74	64	48
Sünnitoetus	12	12	8	14
Matusetoetus	2	2	2	4
Kokku	102	104	87	78

Tabel 11. Valla eelarvest sotsiaaltoetuste saajate arv Viru-Nigula vallas aastatel 2011-2015 (allikas: valla sotsiaalosakond).

2.2.6. Paikkonnas pakutavad sotsiaalteenused

Kohaliku omavalitsuse poolt elanikele pakutavate erinevate teenuste eesmärgiks on parandada inimeste toimetulekut. Viru-Nigula valla poolt pakutavad sotsiaalteenused jagunevad järgmiselt:

1. Sotsiaalnõustamine

Teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsest, abistamine konkreetsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks, arvamuste koostamine ja esitamine asjaomastele asutustele.

2. Eluasemeteenused

Sotsiaalpinna või hoolekandetasutusse paigutamise vajaduse määratlemine ja korraldamine. Eluasemeteenuste hulka kuuluvad:

- sotsiaaleluasemeteenus - käesoleval ajal on vallas 31 munitsipaalkorterit. Neist 23 on aktiivses kasutuses, millest omakorda 12 kasutatakse sotsiaalpinna. Viimased vajavad renoveerimist.
- Viru-Nigula vallal on olemas turvakorter, milles on võimalik elada 4 üksikul vanuril, kes ei saa iseseisvalt oma kodus hakkama.

- Vald aitab abivajajatel leida ja maksta hooldekodu kohta teistes omavalitsustes.

3. Tugiisikuteenus

Tugiisikuteenust on taodeldud vallalt alates 2014. aastast. 2014 ja 2015. aastal on olnud tugiisikuteenusel 1 laps, 2016. aastal 3 last.

4. Isikliku abistaja teenus

Isikliku abistaja teenust ei ole vallast seni taodeldud.

5. Koduhooldusteenus

Koduhooldusteenust osutab 1 sotsiaaltöötaja, kes kasutab teenuse osutamiseks sõiduauto ja 1 elektriauto, mis kuuluvad Viru-Nigula vallale. 2016. aastal osutatakse koduteenust vallas 2 inimesele.

Koduhooldusteenus koosneb kahest teenusest:

- koduteenusest ja
- sotsiaaltranspordi teenusest.

Koduteenuseid osutatakse teenust vajavale isikule üldjuhul tasuta. Kui teenust taotleval isikul on seadusjärgsed ülalpidajad, rakendatakse hooldusele võtmisel teenustasu. Sotsiaaltransporditeenuse hinnaks on 0,19 eurot/km. Kuludest koduhooldusteenusele annab ülevaate tabel 12.

Koduteenus sisaldab järgmisi komponente:

- 1) toiduainete ja esmatarbekaupadega varustamine;
- 2) abistamine toidu valmistamisel ja toidunõude pesemine;
- 3) esmase arstiabi korraldamine ja vajadusel saatmine arsti juures;
- 4) ravimite, esmaabivahendite ja invaabivahenditega varustamine;
- 5) pesupesemise teenuse korraldamine;
- 6) saunateenuse korraldamine;
- 7) kommunaal- ja muude maksete tasumine;
- 8) keskkütte puudumisel puudega varustamine, kütte eluruumi toomine ja tuha välja viimine;
- 9) vajadusel vee tuppa toomine ja heitvee väljaviimine;
- 10) abistamine asjaajamisel erinevates asutustes.

6. Isikuhooldusteenus

Isikuhooldusteenust osutatakse 4 inimesele

	2011	2012	2013	2014	2015
Koduteenusel olevate inimeste arv	1	5	4	4	2
Kulud koduteenusele KOV eelarvest, €	76	156	1318	1546	1258
Kulu 1 inimese kohta, €	76	31,20	329,50	386,50	629,00

Tabel 12. Koduteenuse osutamine Viru-Nigula vallas aastatel 2011-2015 (allikas: valla sotsiaallosakond).

Avalik saun on Viru-Nigulas. Saun on mõeldud kõigile valla elanikele, kehtib soodushind õpilastele ja pensionäridele. Koduteenusel olevatel isikutel on võimalus kasutada dušši Viru-Nigula turvakorteris.

Toiduabitalonge väljastab Viru-Nigula vallavalitsus vältimatu sotsiaalabi vajajatele.

2.3. Kaasatus kogukonna tegevustesse

2.3.1. Kogukonna motivaatorid

Viru-Nigula vald pöörab tähelepanu vallakodanike motiveerimisele ja aktiveerimisele.

Viru-Nigula vallas on kõrgeim tunnustus valla vapimärgi andmine valla juubelite puhul. Alates 2001. aastast on selle saanud kokku 40 inimest, sh 13 sõprusvaldade kodanikku Soomest ja Saksamaalt.

Iga-aastaselt esitatakse kandidaate maakondlikele **Aasta tegija** konkurssidele erinevates eluvaldkondades (haridus, kultuur, sport, noorsootöö, vabatahtlik tegevus)

Konkursi raames **Kaunis Kodu** selgitatakse välja valla kaunimad kodud ja heakorrastatud tootmishooned.

Viru-Nigula Hariduse Selts on asutanud **Naaskli auhinna** silmapaistvate teenete eest kodu-uurimuslikus valdkonnas.

2.3.2. Elanike kaasamine

Viru-Nigula vallas on registreeritud 26 vabaühendust, nende hulgas on 1 kogudus, 1 korteriühistu, 3 külaseltsi, 1 jahiselts, 1 päästekomando, 3 motoklubi, ning mitmeid kultuuri, tootmise, teeninduse ning turismiga tegelevaid MTÜ-sid

Vallavalitsus toetab projektipõhiselt mittetulundusühendusi, kelle tegevus on suunatud laiemale üldsusele. Aktiivsemad vabaühendused saavad vallast tegevustoetust.

Viru-Nigula valla 35-st külast kahel on oma külavanem.

Külaseltside eestvedamisel on küladele antud kaunim välisilme ja korrastatud erinevaid objekte.

Igal aastal viiakse läbi Kodupaigapäevi, mille eesmärgiks on laiendada kodukandipäevade tegevusi väljapoole Viru-Nigulat ning tutvuda lähemalt valla erinevate külade arengutega. Nii püütakse kaasa aidata külaelu elavnemisele ja omakülatunde süvenemisele.

2.3.3. Kultuurielus osalemise ja kultuuri tarbimise võimalus

Viru-Nigula valla elanikel on head võimalused saada osa paikkonna erinevatest kultuuriväljunditest.

Viru-Nigula vallas on järgmised kultuuriobjektid:

- seltsi-ja rahvamajad Viru-Nigulas, Kunda külas, Selja külas, Mahu külas
- raamatukogu Viru-Nigulas
- Viru-Nigula muuseum
- Vasta Kool (mõisakool)

2015. aasta andmetel on Viru-Nigula rahvamajas on kultuuriüritustel osalenud aastas kokku 2160 inimest, neist regulaarselt ringides käijaid ca 340. Igal aastal korraldatakse Viru-Nigulas kodukandipäevi, vallapäevi, vabaõhuüritusi, festivale mida ilmestab mitmekülgne kultuuriprogramm. Hinnanguliselt oli 2015. aastal neil üritustel vähemalt 1900 inimest.

Kunda küla seltsimajas on üritustest osavõtjaid aastas ca 2000. Selja külas peetakse lähikülade inimestega koos käsitöökoolitusi, ning erinevaid pidusid ja juubeleid. Raamatukogu külastusi oli 4917.

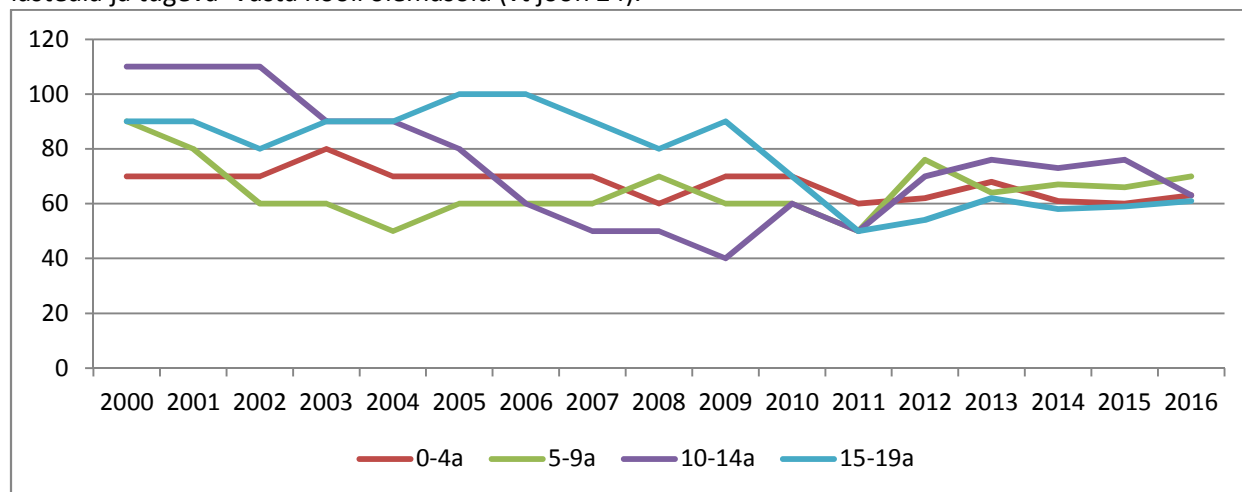
Viru-Nigula muuseumi külastas ca 200 ja Vasta Mõisakooli ca 400 inimest.

3. LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

Lapse- ja noorukieas pannakse alus inimese terviseteadlikkusele ja tervist säästvale käitumisele. Tervist mõjutavad peresuhted, kodused elamistingimused, kodukoha loodus- ja tehiskeskkond, lasteaia- ja koolikeskkond, samuti üldine sotsiaalmajanduslik keskkond, sh haridus- ja tervishoiusüsteemi korraldus ning töötus ja vaesus riigis. Suurt mõju avaldab lastele neid ümbritsev sotsiaalne võrgustik, vanemate, vanavanemate ja sõprade eluviis ja käitumine. Lapse ja noore tervise ja arengu kujunemist tuleb käsitleda koosmõjus perekonna ja keskkonnaga, kus laps suurema osa ajast viibib. Investeering haridusse võrdub investeeringuga tervisesse.

3.1. Laste arv Viru-Nigula vallas

Nii nagu rahvastiku arvus üldiselt, iseloomustab Viru-Nigula valda laste arvu vähenemine, mida mõjutavad nii vähenenud sündide arv kui ka ränne. 2016. aasta 1. jaanuari seisuga oli vallas kõikide vanuseastmete laste arv peaaegu ühesugune. 5-9 aastasi oli veidi enam kui teisi rühmi. Kõige järsem langus on toimunud vanusegrupis 15-19, mis on seletatav 1990-ndatel sündinud noorte siirdumisega õppima ja väljarändamisega koos vanematega majanduskriisi aastail. Kõige stabiilsem on laste arv viimastel aastatel olnud vanuses 5-9 ja 10-14, millele aitab kindlasti kaasa kohaliku lasteaia ja tugeva Vasta Kooli olemasolu (vt joon 24).

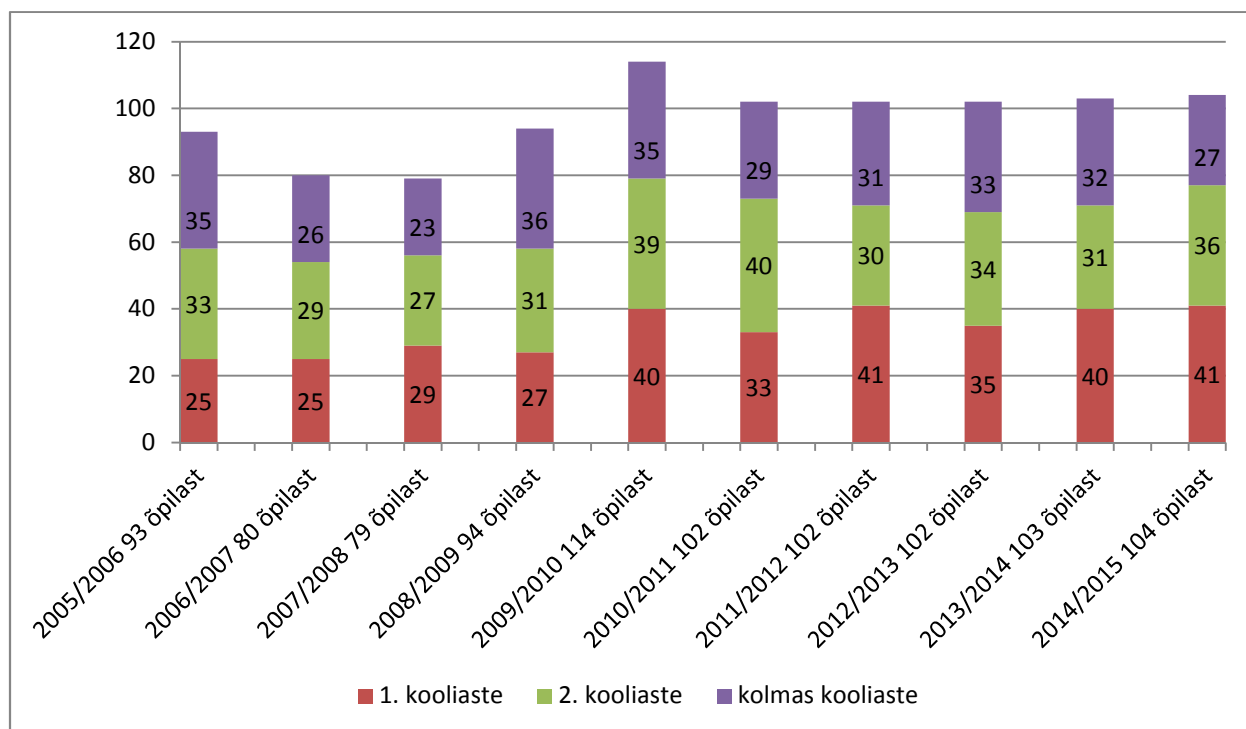
Joonis 24. Laste arv Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2016 (1. jaanuar) (allikas: Statistikaamet).

3.2. Laste arv haridusasutustes

Viru-Nigula vallas on üks põhikool- lasteaed, asukohaga lasteaed Viru-Nigulas ja kool Vasta külas. Laste arv valla lasteaias ja koolis on olnud üldiselt stabiilne positiivse trendiga (vt tabel 13 ja joon 25).

Haridusasutus	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lasteaia lapsi	32	38	53	49	53	54
Vasta Koolis õpilasi	102	102	102	103	104	105

Tabel 13. Laste arv Viru-Nigula valla haridusasutustes aastatel 2010-2015 (1.septembri seisuga) (allikas:Haridus- ja Teadusministeerium).

Joonis 25. Laste arv Viru-Nigula valla lasteaia ja Vasta Koolis aastatel 2010 -2015 (1. septembri seisuga) (allikas:Haridus- ja Teadusministeerium)

Igal aastal on Viru-Nigula valla koolis ja lasteaia õppinud lapsi ka teistest omavalitsustest (vt tabel 14).

	2011	2012	2013	2014	2015
Vasta Kool	21	10	29	21	20
Vasta Kooli lasteaed	1	1	1	8	3
Kokku					

Tabel 14. Teistest omavalitsustest Viru-Nigula valla haridusasutustes õppivate laste arv aastatel 2011-2015 (1.septembri seisuga) (allikas: Viru-Nigula Vallavalitsus).

3.3. Koolikohustuse täitmine

Koolikohustuse täitmisega esines Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmetel Viru-Nigula valla haridusasutustes viimati probleeme 2011. aastal, kui koolikohustust ei täitnud 0,5% õpilastest. Tänu toimivale tugiteenuste süsteemile koolikohustuse mittetäitmisega probleeme pole.

Alaaliste komisjonis arutatud juhtude arv perioodil 2009-2015 on kokku 17, neist 2009. aastal oli juhtumeid 9, ülejäänud aastail vaid kuni 2.

3.4. Laste ja noortega tegelevad asutused

Viru-Nigula vallas lastele ja noortele loodud tingimusi huvitegevuseks ja vaba aja veetmiseks võib hinnata üldiselt heaks. Vallas on head vaba aja veetmise ja sportimise võimalused, mis suurelt jaolt on õpilastele tasuta.

Viru-Nigula valla haldusalas pakub **alusharidust** Viru-Nigula lasteaed, kus töötab 3 rühma. Kokku käib lasteaias 54 last. Valla ainuke sõimerühm asub Viru-Nigula lasteaias. Lasteaia kohtade arv vallas vastab üldiselt vajadusele, 2015. aasta detsembri seisuga lasteaia järjekorras ühtegi last ei ole.

Huviringid tegutsevad

- Vasta Kooli juures: lastekoor, mudilaskoor, tütarlaste ansambel, rahvatants, näitering, lauamängud.
- Lisaks on rahvamaja juures mitmed huviringid (rahvatants, muusikaring ja kunstiring)

Vallas puudub **noortekeskus ja muusikakool**

2015/2016 õppeaastal õppis muusikat Kunda muusikakoolis 3 last. Vasta Koolis õpetatavad erialad on kitarr, flööd ja rahvapillid.

Sportimisvõimalusi pakub vallas Viru-Nigula Spordihoone. Aktiivsemalt tegeletakse korvpalli, jalgpalli ja lauatenнисega.

3.5. Tervishoiuteenuse olemasolu valla haridusasutustes

Viru-Nigula vallas on Vasta Kool (põhikool-lasteaed), kus tervishoiutöötaja teenust osutab OÜ Rägavere Perearstikeskus.

Sisulist terviseedenduslikku tööd ja tervisekäitumist õpetavad haridusasutustes õppekavade alusel vastava kvalifikatsiooni omandanud õpetajad.

Valla kooli õpilastele osutatakse vajadusel tugiteenusena psühholoogi, sotsiaalpedagoogi, eripedagoogi ja logopeedi abi.

3.6. Laste ohutu elu- ja õpikeskkond

Viru-Nigula alevikust Vastale viib kergliiklustee. Otstarbekas on pikendada kergliiklustee Viru-Nigulast Pada teeristini, mis tagaks ohutu ja turvalise kergliiklemise nii jalgsi kui ka jalgrattaga. See lihtsustaks Pada, Pikaristi, Võrkla ja Samma küla laste jõudmist valla keskusesse, kus asuvad spordihoone, ja rahvamaja. Jalakäijate ülekäigurada spordisaali juures on valgustatud. Selle kaudu on Viru-Nigula aleviku lastele muudetud koolitee Vasta Kooli liikumiseks turvalisemaks. Viru-Nigula lasteaia ja Vasta Kooli juures on väikelastele mõeldud mänguväljak, mis vastab nende vajadustele. Vasta liikumisväljakule on paigaldatud ka trenaažöörid erinevate lihasgruppide treenimiseks. Viru-Nigula valla koolis on ohutu õpikeskkonna parendamiseks kasutusel järgmised meetmed:

- Kooli juures on tähistatud ülekäigurajad koos valgustusega.
- Klasside sisustus on vastavuses õpilaste füsioloogiliste vajadustega.
- Ruumide sisetemperatuur vastab nõuetele.
- Tagatud on majasisene korrapidamine ja turvamine.
- Koolimaja puhtus.
- Sanitaar-hügieenilised võimalused õpilastele kättesaadavad (heal tasemel).
- Toimuvad tervise teemalised kultuuriüritused.

3.7. Noorte süüteod

Viru-Nigula valda teenindavad piirkonnapolitseinik ja noorsoopolitseinik. Noorsoopolitseinik tegeleb alaealiste poolt toimepandud seaduserikkumiste lahendamise ja ennetamisega. Viru-Nigula vallavalitsuses täidab lastekaitsepspetsialistikohuseid sotsiaalosakonna juhataja, kes teeb aktiivset koostööd peredega ja noorsoopolitseinikuga.

Lääne-Virumaa alaealiste komisjonis registreeritud andmetel on Viru-Nigula vallas aastatel 2009-2015 registreeritud suhteliselt vähe juhtumeid. Peale 2009. aastat on olnud vaid 1-2 juhtumit aastas, millest kõik on olnud esmased. Kõik juhtumid on korda saatnud 11-14 ja 15-17 aastased lapsed (vt tabel 15).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku
Kuni 10-aastased	0	0	0	0	0	0	0	0
11-14-aastased	4	1	1	0	0	1	1	8
15-17-aastased	3	1	1	1	0	1	0	7
Esmajuhtumite arv	7	2	2	1	0	2	1	15
Korduvjuhtumite arv	2	0	0	0	0	0	0	2
Juhtumite arv kokku	9	2	2	1	0	2	1	17

Tabel 15 Alaealiste asjade komisjonis registreeritud juhtumite arv Viru-Nigula vallas aastatel 2009-2015 (Allikas: Maakondlik alaealiste komisjon)

Politsei- ja Piirivalveameti andmeil on alaealiste (kuni 18-aastaste) poolt toime pandud süütegude (väärtegude ja kuritegude) arv viimastel aastatel oluliselt vähenenud (vt tabel 16, 17). Suuremateks süütegudeks aastatel 2009-2015 on olnud liiklus-, alkoholi- ja tubakaseaduse rikkumine, kuritegudeks vara- ja isikuvastased kuriteod. Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete kasutamisega Viru-Nigula valla noored ei ole politsei huviorbiiti sattunud. Enamasti on menetluse lõpuks süüdlased saanud kas suulise hoiatuse, maksnud rahatrahvi või saadetud alaealiste komisjoni (vt tabel 18).

Süüteo alus	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku
Alkoholiseadus	3	0	13	11	0	3	0	30
Karistusseadustik	3	2	1	4	2	0	1	13
Liiklusseadus	2	8	1	7	8	7	0	33
Narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seadus	0	0	0	0	0	0	0	0
Tubakaseadus	4	1	1	14	0	1	0	21
Kokku	12	11	16	36	10	11	1	97

Tabel 16. Viru-Nigula vallas alaealiste poolt toime pandud väärteod 2009-2015 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet).

Isikuvastased kuriteod	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku
Varavastased kuriteod	3	1	1	4	0	0	0	9
Avaliku rahu vastased kuriteod	3	6	4	2	0	0	0	15
Avaliku usalduse vastased	0	0	0	1	0	0	0	1
Liikluskuriteod	0	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokku	6	7	5	7	0	0	0	25

Tabel 17. Viru-Nigula vallas alaealiste poolt toime pandud kuriteod 2009-2015 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet).

Karistuse liik	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku
Suuline hoiatus	0	1	0	4	2	3	0	10
Hoiatustrahv	0	0	0	0	0	0	0	0
Väärteoprotokoll (rahatrahv)	5	9	16	25	6	5	0	66
Alaealiste komisjon	4	1	0	5	0	0	0	10
Kokku	9	11	16	34	8	8	0	86

Tabel 18. Viru-Nigula vallas alaealistele väärtegude eest määratud karistused 2009-2013 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet).

3.8. Kohaliku omavalitsuse poolne initsiatiiv ja toetused tagamaks teenuste kättesaadavust

Vallapoolsed **toetused** on suures osas peretoetused ja seetõttu saavad nendest osa ka lapsed.

Põhikooli õpilastele on **koolitoit** tasuta. Viru-Nigula valla kool osaleb koolipiima ja koolipuuvilja ning -köögivilja programmis.

Vajadus **koolitranspordi** järele on suur. Kasutatakse valla poolt tellitud õpilasliini. Kooli ja lasteaeda jõuavad õpilased hommikul kella 8.00-ks, pärastlõunased bussiringid väljuvad kell 16.00 või vastavalt vajadusele.

Lasteaiakohti on piisavalt, hetkel järjekorda pole. Lapsevanema avalduse alusel on võimalik taotleda kohatasu ja toiduraha kompenseerimist.

Töötab **mängu- ja õpperühm**, mille abil sisustatakse koolibussi väljumist ootavate õpilaste aega. Jätkuvalt on olemas vajadus nõuetele vastava pikapäevarühma järgi.

Töö- ja puhkelaagrid toimuvad õpilaste huvi korral Vasta Kooli Sõprade eestvedamisel. Vald tasub vähekindlustatud perede lastele tuusikud lastelaagritesse.

Tugiteenused. Valla kooli õpilastele osutatakse psühholoogi ja logopeedi teenust. Eripedagoogi ja sotsiaalpedagoogi ülesandeid täidavad õpetajad ja sotsiaaltöötajad oma pädevuse ulatuses. Liikumisõpetajat eraldi lasteaias ei ole.

Vallas toimib **ujumisõpetus**. Maavalitsus toetab osaliselt algklasside õpilaste ujumisõpetust: 2014. a 214,4 € eurot (11 last) ja 2015. aastal 290 eurot (19 last). Vald maksab laste ujumisõpetusele lisaks: 2014. a 324,24 eurot, 2015. a 405,40 eurot. 2016 aastal on maavalitsuselt saadud 278 € (ca 10 last) Valla vahenditest kaetakse transpordikulud ja osaliselt ujula kulud.

Viru-Nigula valla poolt lastele suunatud toetused:

- ☐ 1. klassi mineja toetus
- ☐ Koolitranspordi toetus
- ☐ Vajaduspõhine peretoetus
- Toidutoetus

3.9. Laste subjektiivne tervisehinnang

Ajavahemikul 15.-31.05.2016 viidi Viru-Nigula valla kooliõpilaste hulgas läbi noorte terviseuuring. Uuringu eesmärgiks oli saada objektiivset teavet noorukite tervisekäitumisest, tervisest ja heaolust. Saadud andmed võimaldavad analüüsida seoseid õpilaste tervise, tervisekäitumise ja neid mõjutavate tegurite vahel. Anonüümses uuringus oli 18 küsimust noorte tervises seisundist, toitumisharjumustest, kehalisest aktiivsusest ja riskikäitumisest. 13-aastastel ja vanematel paluti täiendavalt vastata seksuaalkäitumist puudutavale 2 küsimusele, vastamine oli vabatahtlik. Sisulistele küsimustele olid ette antud valikvastused, lisaks küsiti vastanute vanust ja sugu.

Vaatamata lühikesele uuringu läbiviimise ajale laekus kokku 107 vastust, neist 52 poissi ja 55 tüdrukut. Kõige enam vastajaid oli 9-16 aastaste vastajate seas (vt tabel 19).

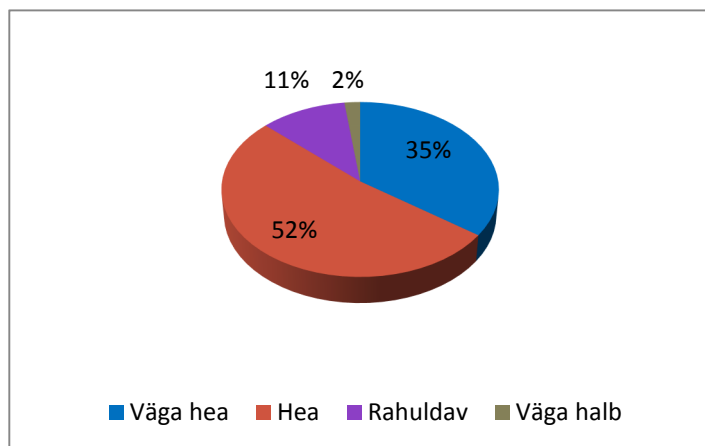
Vanus	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Vastajate osakaal, %	2	5	20	8	7	16	13	8	11	12	2	4

Tabel 19. Viru-Nigula valla noorte terviseuuringus osalenute jaotus vanuse järgi (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

Vastanutest 70% elavad eramajades ja 30% korruselamutes. Koolitee pikkuseks hindas alla 1 kilomeetri vaid 4 õpilast, 1-3 km koolini on 39, ning üle 3 km koolist elavad 44 õpilast. 19 õpilast elab koolist kaugemal kui 10 km. (Vastajate seas oli ka 27 õpilast, kes käivad koolis teistes omavalitsustes) Vastanutest vaid 25% (27 õpilast) käivad kooli jalgsi või jalgrattaga, ülejäänud kasutavad auto- või bussitransporti.

Esimesena paluti noortel hinnata oma tervislikku seisundit praegusel hetkel. Enamus (87%) vastanutest hindas oma tervist väga heaks või heaks, 82% tüdrukutest ja 84% poistest. Kaks vastajat (ligi 2%) hindasid oma tervist väga halvaks.

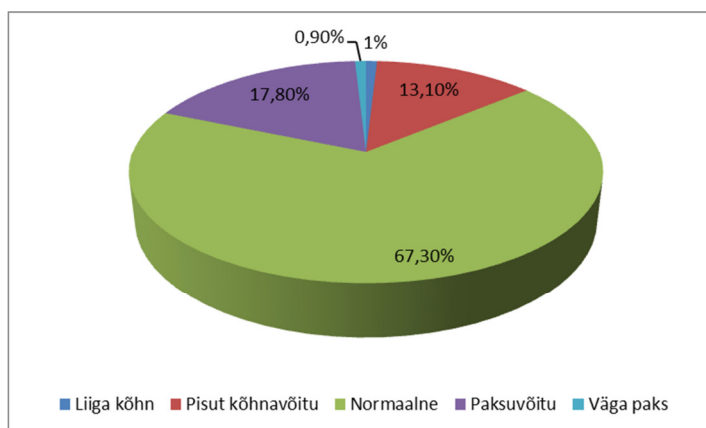
Hinnang oma tervisele praegusel hetkel

Joonis 26. Viru-Nigula valla koolinoorte hinnang oma tervisele vastamise hetkel (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

Ülekaalulisus noorukieas on diabeedi ja südame-veresoonkonnahaiguste ennustaja hilisemas elus, teave ülekaalu levimusest lapseas aitab prognoosida haiguskoormust täiskasvanueas. Ankeedis palutakse õpilasel anda oma kehale subjektiivne hinnang, valides ühe järgmistest variantidest: „liiga kõhn“, „pisut kõhnavõitu“, „normaalne“, „paksuvõitu“, „liiga paks“. Viru-Nigula valla koolinoored on valdavalt oma kehakaaluga rahul – 67% peab oma kehakaalu normaalseks. Suuremat tähelepanu vajavad ülejäänud 31% vastanutest, kes peavad ennast pisut kõhnaks või pisut paksuks. Pisut paksuks või liiga paksuks hindas ennast 16 % tütarlastest ja 20 % poistest.

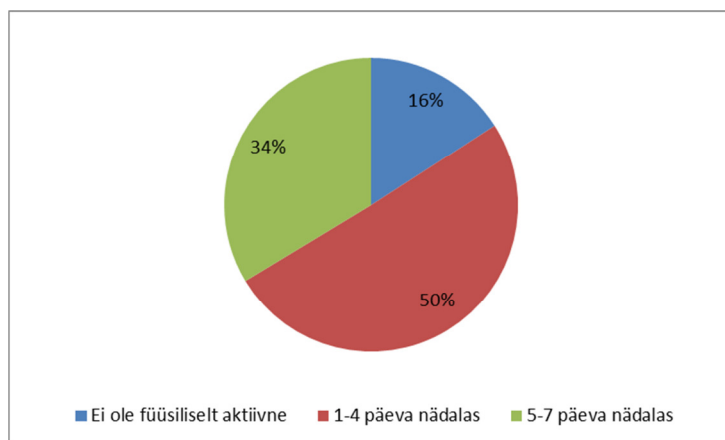
Hinnang oma kehakaalule

Joonis 27. Viru-Nigula valla koolinoorte subjektiivne hinnang oma kehakaalule (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

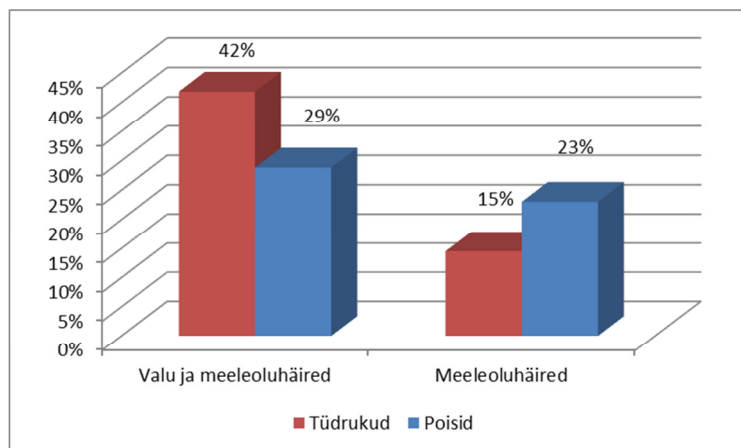
Vähene kehaline aktiivsus õpilaste kasvu- ja arenguperioodil võib põhjustada mitmetes arenguvaldkondades tõsisemaid terviseprobleeme. Näiteks inaktiivsuse tagajärjeks pole vaid puudulik liigutuslik pagas ja kehatunnetus, vaid ilmnevad ka häired hingamiselsundkonnas ja südame-veresoonkonnas. Ülekaalulisuse ja rasvumise esmaseks põhjuseks on tasakaalu puudumine energia omastamise ja selle kulutamise vahel, mis kaasneb järjest sagedasema istuva eluviisiga. Viru-Nigula vallas vaid 16% vastanud koolinoortest (9 tüdrukut ja 8 poissi) ei tegele nädalas kordagi spordiga. 55% vastanud tüdrukutest ja 46% poistest on füüsiliselt aktiivsed 1-4 päeval nädalas, mida võib lugeda igati normaalseks nädalaseks füüsiliseks koormuseks. Oma hinnangul tegeleb teadlikult spordiga 89% tüdrukutest ja 71% poistest, ehk keskmiselt 80% vastanutest.

Hinnang enda füüsilisele aktiivsusele

Joonis 28. Viru-Nigula valla koolinoorte hinnang enda füüsilisele aktiivsusele (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

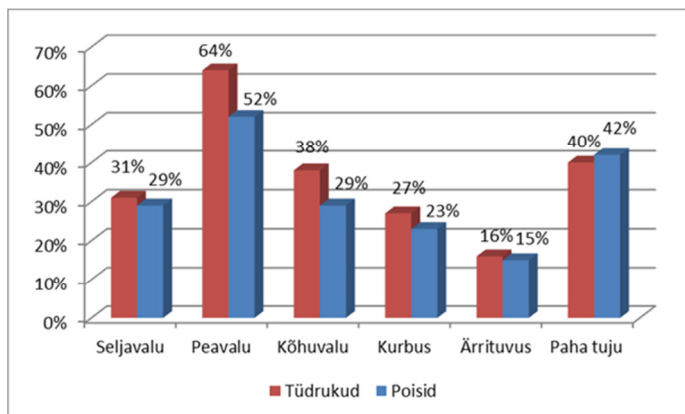
Tervise seisundi täpsemaks hindamiseks esitati õpilastele küsimused järgmiste tervisekaebuste esinemissageduse kohta: peavalu, kõhuvalu, seljavalu, kurbus/masendus, ärrituvus, halb tuju vms. Tervisekaebused avaldavad negatiivset mõju nooruki füüsilisele ja emotsionaalsele heaolule ning on üheks eluga rahulolu vähenemise põhjuseks vanemates vanuserühmades. Uuringust selgus, et erinevaid valusid ja/või negatiivset meeleolu on esinenud kõigil küsitluses osalenud noortel. 42% tüdrukutest ja 29% poistest on tundnud nii erinevaid valusid kui halba meeleolu. Ainult meeleoluhäireid on tütarlastel suhteliselt vähem võrreldes poistega. (15% tüdrukutel ja 23% poistest)

Hinnang tervisekaebuste kohta

Joonis 29. Viru-Nigula valla koolinoorte tervise- ja meeleoluhäirete esinemine (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

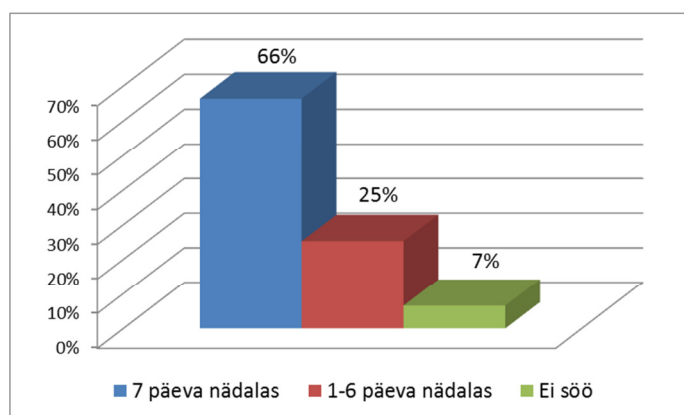
Iseloomult jaotuvad poiste ja tüdrukute kaebused sarnaselt, kuid valusid kurdavad siiski üldiselt rohkem tüdrukud. Eriti ilmneb see peavalude esinemise osas.

Tervisekaebuste iseloom

Joonis 30. Viru-Nigula valla koolinoorte tervise ja meeleoluhäirete iseloom (allikas: Viru-Nigula koolinoorte terviseuuring)

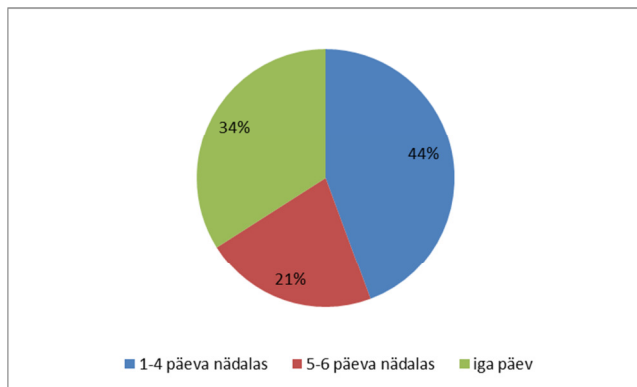
Regulaarne toitumine on lapse tervise seisukohast olulisim faktor. Iga päev sööb hommikusööki ja lõunasööki 66% vastanutest, 25% ei söö kõigil nädalapäevadel hommikusööki ja 7% vastanuist väidab, et nad ei söö hommikusööki. Soo järgi loobuvad hommikusöögist rohkem poisid.

Hinnang söömisharjumuste kohta

Joonis 31. Viru-Nigula valla koolinoorte söömisharjumused (hommiku- ja lõunasöök) (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

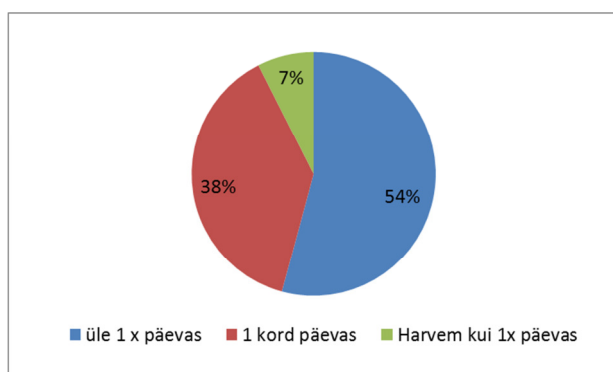
Puu- ja juurviljad sisaldavad palju vitamiine, mineraalaineid ja kiudaineid, seetõttu on neil nii laste kui ka täiskasvanute igapäevases toidus oluline osa. Puu- ja juurvilju sööb iga päev ligi kolmandik vastanud noortest, kõige suurem on nende vastanute osakaal, kes söövad puu- ja juurvilju 1-4 päeval nädalas.

Puu- ja juurvilja söömise sagedus

Joonis 32. Viru-Nigula valla koolinoorte söömisharjumused (puu- ja juurvili) (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring)

Õpilastele esitati küsimus: „Kui tihti pesed hambaid?“. 54% õpilastest vastas, et peseb hambaid üle ühe korra päevas, ühel korral päevas peseb hambaid 38% õpilastest. Sooliselt on 4% võrra tüdrukud usinamad hambapesijad kui poisid.

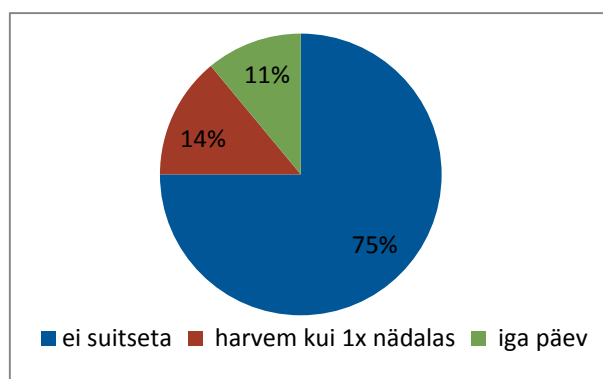

Hinnang suuhügieeni kohta

Joonis 33. Viru-Nigula valla koolinoorte suuhügieen (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

Eestis on suitsetamine nii noorte kui ka täiskasvanud elanikkonna seas tõsine probleem. Tubakatarvitamine on üks olulisemaid haigestumise ja suremusega seotud ennetatavaid terviseriske maailmas. Viru-Nigula vallas ei ole suitsetamist proovinud 76% vastanutest. Suitsu proovinud tütarlaste osakaal on kõigist vastanutest 20%, poistel 31%

Sigaretide suitsetamise sagedust uuriti küsimusega: „Kui tihti suitsetad?“. Järgnev joonis kirjeldab nende 26% vastanute arvamust, kes on suitsetamist proovinud. 75% proovinutest praegu ei suitseta, 14% (4 õpilast) suitsetab nüüd harvem kui 1 kord nädalas ja 11% (3 õpilast) iga päev. Sooliselt on suitsetamisharjumusega tüdrukuid vähem kui poisse.

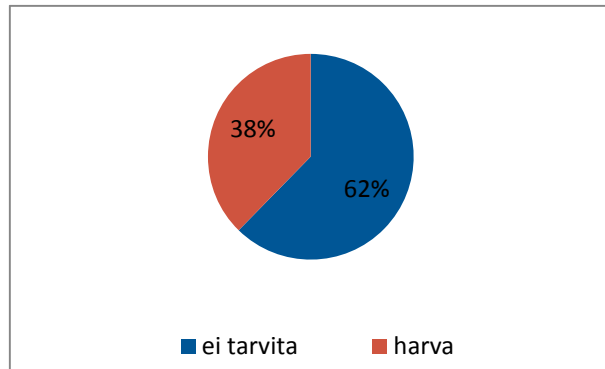
Suitsetamist proovinute osakaal

Joonis 34. Suitsetamist proovinute seas suitsetamise sagedus praegu (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

Vesipiibu suitsetamise populaarsus on noorukite hulgas viimastel aastatel kasvanud. Uuringus ei selgitatud küsimust, kas seda on proovitud.

Noorukite hulgas on laialt levinud alkoholi tarvitamine ja purju joomine, mis tekitavad psühholoogilisi ja sotsiaalseid probleeme. Noorte alkoholi tarvitamist seostatakse vigastuste, liiklusõnnetuste, enesetappude, depressiooni, õppimisvõime languse, vägivalda, vägistamise ja kaitsmata

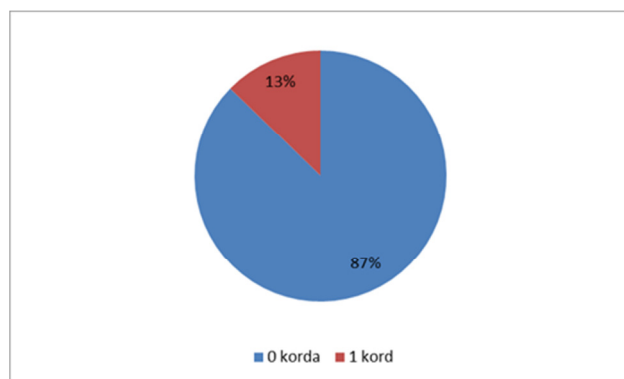
vahekordadega, millest viimased suurendavad omakorda riski nakatuda HIV-i ja teistesse sugulisel teel levivatesse haigustesse. 45% vastanud Viru-Nigula valla noortest tunnistasid, et on elu jooksul alkoholi proovinud, nende hulgas olid poisid ja tüdrukud peaaegu võrdselt esindatud. Alkoholi proovinud noortest 40 % on jäänud erineva sagedusega alkoholi tarvitajaks.

Alkoholi tarvitamise sagedus proovivate seas

Joonis 35. Alkoholi proovivate seas alkoholi tarvitamise sagedus praegu (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

87% kõigist alkoholi proovinutest ei ole ennast kordagi elu jooksul purju joonud, ühe korra on seda teinud 13% ehk 6 noort. Vanuseliselt olid ennast purju joonud vastajate seas esindatud noored alates 12. eluaastast ning sooliselt oli tüdrukuid rohkem kui poisse.

Purju joomise juhtumid küsitletute seas

Joonis 36. Purju joomise sagedus (allikas: Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring).

Enamikus maades on kanep illegaalne, samas on see esimene keelatud uimasti, millega noorukid tutvust teevad. Vahendajate kaudu on see õpilastele küllalt kergesti kättesaadav. Kanep mõjutab eelkõige vaimset tervist – kõrgendatud meeleolu kõrval võib see tekitada ärevus- ja paanikahooge, pikaajalisel tarvitamisel kujuneb sõltuvus, mõnel juhul on seda seostatud skisofreenia avaldumisega. Kanepist põhjustatud terviserisk võib sõltuda droogi kvaliteedist, sest uimasti illegaalsuse tõttu puudub igasugune kontroll selle üle. Viru-Nigula vallas tunnistas vastanutest üks 15-aastane noormees narkoortiliste ainete proovimist.

13-aastastele ja vanematele oli küsimustikus lisaküsimus noorte seksuaalkäitumise kohta. Tänapäeva ühiskonna aktsepteeriv hoiak abieluvälistele seksuaalsuhetele on kaasa toonud trendi astuda seksuaalvahekorda üha nooremas eas. Rahvatervise seisukohalt on oluline anda teismelistele küllaldaselt teadmisi, et nad oskaksid end hoida sugulisel teel edasikanduvate haiguste ja soovimatu raseduse eest. Vastanutest keegi ei avaldanud sellekohast informatsiooni

4. TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

Inimest ümbritsev keskkond mõjutab tervises seisundit sageli enam, kui seda tajutakse. Elu-, töö- ja õpikeskkonda võivad sattuda erinevad ohutegurid (keemilised, füüsilised, bioloogilised) peamiselt toodetest, ehitistest, rajatistest, sõidukitest ja tööstusettevõtetest. Eelnimetatud ohuteguritega puutub inimene kokku kas vahetu kontakti või õhu, vee ja toidu kaudu. Elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevate ohutegurite negatiivne mõju võib ilmneda tihti alles aastate pärast (näiteks areneb välja allergia, närvikahjustus või kasvaja). Sageli mõjutab inimese tervist samal ajal mitu keskkonnast tulenevat ohutegurit. Seega on keskkonna mõju tervisele kompleksne ning sõltub nii keskkonnategurite iseloomust kui ka ajast, mille jooksul nad tervist mõjutavad.

4.1. Keskkonna mõjurid

Joogivee kvaliteet

Viru-Nigula valla joogivees on suhteliselt kõrge raua, mangaani ja ammooniumi sisaldus, mille eemaldamiseks on ühisveevärgi puurkaevudele paigaldatud puhastusseadmed. Hajaasustuses on puhastusseadmed paigaldatud viimastel aastatel rajatud puurkaevudele, mille joogivesi ei vasta Sotsiaalministri 31.07.2001 määruses nr 82 kehtestatud nõuetele. Üldiselt on valla põhjavesi hästi kaitstud, reostust võib esineda vaid paiguti sõltuvalt inimegevuse iseloomust piirkonnas.

Avalike randade ja supluskohtade turvalisus

Vallal puudub ametlikult avalik rand. Siiani turvalisusega rannaaladel probleeme ei ole olnud.

Pinnaveekogusse juhitud puhastamist vajav vee reostuskoormus

Viru-Nigula vallas suunatakse heitvett Pada jõkke läbi Viru-Nigula biopuhasti.

Heitvee puhastamine

Viru-Nigula reoveepuhastis toimub bioloogiline reovee puhastamine. Väljuvast heitveest on kõikides puhastites aegajalt esinenud lubatust kõrgema üldläämmastiku ja üldfosfori sisaldust. Liigne biogeenide kogus jõgedes põhjustab nende kinnikasvamist (eutrofeerumist).

Õhu saastamine paiksetest saasteallikatest

Viru-Nigula vallas võib õhusaastega olla probleeme Viru-Nigula aleviku ümbruses, kuna aleviku vahetus läheduses tegutsevad aktiivsed tööstus- ja põllumajandusettevõtted. Toimivad ettevõtted vastavad olemasolevatele seadusandluse nõuetele, kuid võib esineda täiendavaid keskkonnariske. Paikse õhusaaste probleemina võib käsitleda läga laotamist põldudele, sest sellega kaasneb ebameeldiva lõhna eraldumine. Samas on selleks kasutatav tehnoloogia paranenud ja ebameeldiva lõhna eraldumise periood oluliselt kahanenud.

Jäätmed ja jäätmeäitlus

Jäätmeäitluse korraldus Viru-Nigula vallas toimub Viru-Nigula vallavolikogu 25.11.2010. a määruse nr 28 „Viru-Nigula jäätmehoolduseeskiri“ alusel. Korraldatud jäätmeveoga on liitunud 88% majapidamistest, samuti valla territooriumil paiknevad olmejäätmeid omavad ettevõtted. AS Ragn-Sells teostab korraldatud olmejäätmete vedu Viru-Nigula valla haldusterritooriumil. Kompleksluba omavad suurettevõtted Flexa Eesti AS ja Imprest OÜ tegelevad oma jäätmete käitlemisega ise.

Eriliski jäätmete vastuvõtuks on rajatud Vasta külas Viru-Nigula jäätmete kogumispunkt, kus saab tasuta ära anda vanu majapidamismasinaid, olmeelektroonikat jms. Lisaks saavad elanikud tasuta ära anda vanapaberit ja pappi, pakendijäätmeid, klaasijäätmeid. Ehitusjäätmete ja vanade rehvide

vastuvõtt on tasuline. Keemiliselt ohtlike jäätmete kogumispunkti vallas ei ole. Valla territooriumil puudub prügil.

Muud mõjurid

Viru-Nigula alevikku läbiv Põdruse-Kunda-Pada mnt põhjustab transpordi müra. 2008. aastal viidi läbi Viru-Nigula valla erinevates siseruumides radooni mõõtmine. Mõõtmistulemusel oli mitmetes siseruumides lubatust kõrgem radooninäit.

Viru-Nigula vallavolikogu ja -valitsus tegutsevad ühtse süsteemina, et tagada kõigile valla elanikele tasakaalustatud ja jätkusuutlikult arenev elukeskkond. Positiivse suundumusena võib nimetada korraldatud olmejäätmete vedu, mille tulemusena on vähenenud jäätmete viimine metsa alla. Probleemiks on joogivee kõrge nitraadisaldus ning heitveest tingitud mõju pinna- ja põhjaveele. Samuti aeg-ajalt põllurammu veoga kaasneva ebameeldiva lõhna esinemine välisõhus. Vaja on ka põhjalikumalt kontrollida radoonikiirguse esinemist siseruumides.

4.2. Transport ja teedevõrk

Valda läbival riigi magistraalil asuvas bussipeatuses peatub 10 läbivat bussi, andes võimaluse liikuda kas Kunda, Narva või Tallinna suunal. Viru-Nigula alevikust on regulaarne **bussiühendus** Rakvere linna ja naabervaldadega, lisaks läbib Viru-Nigula alevikku ja valda Rakvere-Tartu bussiliin ning Rakvere- Pärnu bussiliin. Mõned külad (Voorse, Toomika, Metsavälja, Letipea jt) pole ühistranspordiga hõlmatud. Õpilaste koolitranspordi tagavad õpilasliine teenindavad bussifirmad lepingu alusel.

Kaubavedude transiit läbi mööda Narva-Tallinna maanteed on intensiivne, kuid ka Viru-Nigula alevikku läbiv Pada-Kunda-Põdruse tee liiklus on suhteliselt intensiivne.

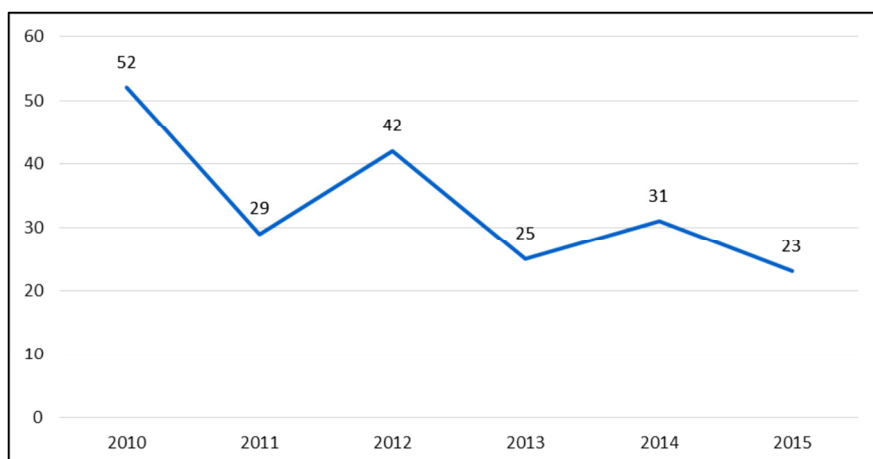
Valgustatud ja valla poolt korras hoitav **kergliiklustee** on valla territooriumil 3,75 km. Lisaks sellele on kõnni- ja jalgteede võrgustikud Viru-Nigula alevikus.

Tänavavalgustus on Viru-Nigula alevikus ja Vasta külas.

Rohealad (metsad, looduslikud rohumaad) moodustavad ligi poole valla territooriumist.

4.3. Kuriteod

Kuritegevus Viru-Nigula valla territooriumil on viimasel 5 aastal langenud ning seda iseloomustab Politsei- ja Piirivalveameti poolt registreeritud kuritegude arv (kõik kuriteod kokku).

Joonis 37. Registreeritud kuritegude arv Viru-Nigula vallas 2010-2015 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet)

Viru-Nigula vallas täiskasvanute poolt aastatel 2010-2015 toime pandud kuritegudest toimus kõige enam varavastaseid kuritegusid, samuti isikuvastaseid kuritegusid (vt tabel 20).

Kuriteo liik	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Isikuvastased kuriteod	3	2	3	4	4	2
Varavastased kuriteod	30	18	21	12	20	13
Avaliku rahu vastased kuriteod	7	1	3	2	1	0
Avaliku usalduse vastased kuriteod	3	1	0	3	0	0
Liikluskuriteod	2	4	5	4	6	6
Kokku	43	22	27	21	25	15

Tabel 20. Viru-Nigula vallas täiskasvanute poolt toime pandud kuriteod aastatel 2010-2015 (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet).

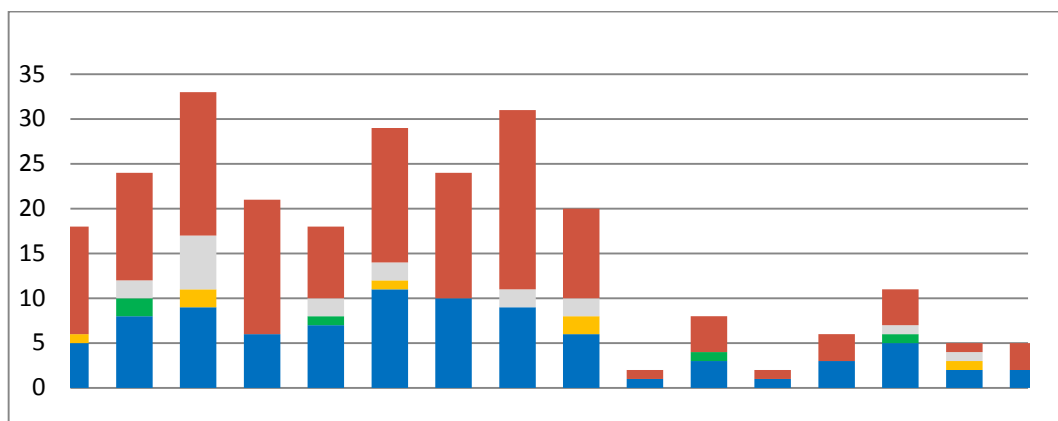
Viru-Nigula vallaga sarnane olukord toimepandud kuritegude liikide osas iseloomustab ka Eestis ja Lääne-Virumaal toime pandud kuritegusid aastatel 2010-2015. Kõikjal võib täheldada isiku ja varavastaste kuritegude hulga vähenemist ning liikluskuritegude arvu tõusu. (vt tabel 21).

Kuriteo liik	2010	2011		2012		2013		2014		2015	
	Lääne-Virumaa	Kogu Eesti	Lääne-Virumaa	Kogu Eesti	Lääne-Virumaa	Kogu Eesti	Lääne-Virumaa	Kogu Eesti	Lääne-Virumaa	Kogu Eesti	Lääne-Virumaa
Isikuvastased kuriteod	193	4146	203	4545	263	4745	240	4758	195	5331	192
Varavastased kuriteod	1128	22048	995	20569	897	19261	713	17987	645	13737	588
Liikluskuriteod	149	3596	197	3487	195	3472	173	3216	211	3920	243

Tabel 21. Täiskasvanute poolt toime pandud kuriteod 2010-2015. Lääne-Virumaal ja Eestis (allikas: Politsei- ja Piirivalveamet).

4.4. Inimkannatanutega liiklusõnnetused ja tulekahjud

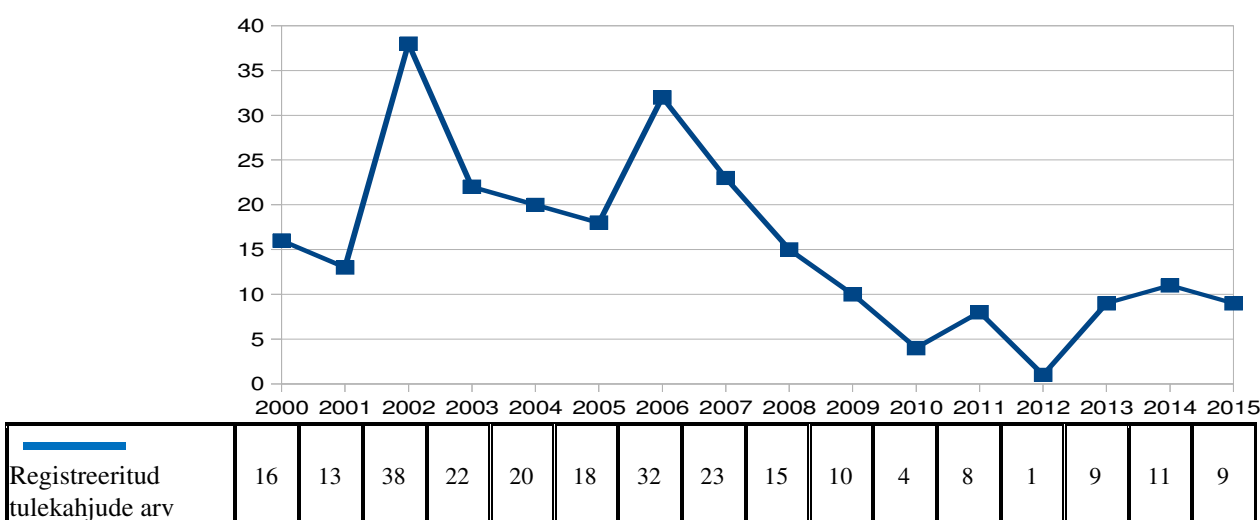
Aastatel 2000-2015 toimus Viru-Nigula valla haldusterritooriumil kokku 88 inimkannatanutega liiklusõnnetust, neist 7 korral otsasõit jalakäijale ja 5 korral kokkupõrge jalgrattaga (vt joon38). Nimetatud perioodil hukkus liiklusõnnetustes 18 ja sai vigastada 139 inimest. Alates 2009. aastast on järsult vähenenud nii hukkunute kui vigastatute arv. Kohalike teede liiklusohutlike kohtade info analüüsimisega maanteeamet tegelenud ei ole, mistõttu ei tea, millised on probleemsed kohad. Riigiteedest on Maanteeameti andmeil tõusnud Eesti mastaabis prioriteetseks liiklusõnnetuste riskikohaks teelõik Tallinn – Narva maanteel 114,4 – 124,3 km vahemikus, sh 118,8 km asuv ristmik. Lõigul on juhtunud 4 liiklusõnnetust viimase 5 aasta jooksul, milledes on saanud viga kokku 5 inimest. Teiste Viru-Nigula valla riigiteede ja ristmike osas on liiklusõnnetuste oht Eestiga võrreldes madal.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kõik inimkannatanutega liiklusõnnetused	5	8	9	6	7	11	10	9	6	1	3	1	3	5	2	2
..Otsasõit jalakäijale	1	0	2	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0
.. Kokkupõrge jalgrattaga	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0
Liiklusõnnetustes hukkunud	0	2	6	0	2	2	0	2	2	0	0	0	0	1	1	0
Liiklusõnnetustes vigastatud	12	12	16	15	8	15	14	20	10	1	4	1	3	4	1	3

Joonis 38. Inimkannatanutega liiklusõnnetused, neis hukkunute ja vigastatute arv Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (allikas: Maanteeamet).

Aastatel 2000-2015 registreeriti Viru-Nigula valla territooriumil kokku 249 tulekahju, kõige tulekahjurohkemad aastad olid 2002 ja 2006 (vt joon 39). Suitsuandur on Eestis kohustuslik aastast 2009, selle tõhusust kinnitab osaliselt kindlasti ka järgnevate aastate registreeritud tulekahjude statistika.

Joonis 39. Päästeteenistuste registreeritud tulekahjud Viru-Nigula vallas aastatel 2000-2015 (allikas: Statistikaamet).

4.5. Kohaliku omavalitsuse alkoholipoliitika ja alkoholi müüvad kauplused

Viru-Nigula vallas oma alkoholipoliitikat ei ole välja töötatud, otsuste langetamisel ja tegevussuundade kavandamisel lähtutakse üleriigilisest seadusandlusest ja poliitikast ning valla arengukavast. Viru-Nigula vallas omab alkoholimüügiluba 1 kauplus.

Probleeme alkoholi kuritarvitamise ja sellest tulenevate tagajärgedega esineb nii täiskasvanute kui noorte seas. Noortele mõeldud ennetusmeetmetena toimivad mitmekesine huviharidus ja vaba aja veetmise võimalused, lisaks toimuvad koolides loengud sõltuvusainete mõjust nii noortele kui täiskasvanutele

4.6. Kriisireguleerimisskeemide olemasolu

Kriisireguleerimine on meetmete süsteem, mis on ette valmistatud ja võimalik kasutusele võtta, kui on vaja tagada kogukonna turvalisus hädaolukorras/kriisiolukorras. Kriisireguleerimise eesmärk on tagada inimeste ja vara suurem turvalisus, riigi suurem julgeolek, õnnetustele ja sündmustele reageerimise suurem võimekus. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes vallaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla arengu iseärasusi. Omavalitsuse kriisikomisjon toetab selle seadusesätte täitmise võimalikkust erinevate kõrvalekallete korral.

Viru-Nigula valla kriisikomisjon on alaliselt tegutsev komisjon kriisireguleerimisalase tegevuse korraldamiseks valla territooriumil. Kriisikomisjoni peamised ülesanded on:

- kriisireguleerimise juhtimine ning korraldamine (oma vastutusalas);
- elanikkonna kaitse korraldamine;
- juhtiva ametkonna toetamine sündmustele reageerimisel.
- kriisi- ja riskikommunikatsiooni korraldamine.

4.7. Huvitegevuse ja vaba aja veetmise kohad

Viru-Nigula vallas ei tööta muusikakooli, õppetöö toimub Kundas ja Aseris

Lastele ja noortele toimuvad huvitegevuse ringid ning vaba aja sisustamise võimalused kooli juures, spordihoonetes, rahvamajas ja osalt ka Kunda Külaseltsi majas..

Valla seltsi- ja rahvamajades töötavad järgmised isetegevusringid, mis pakuvad osalemisvõimalusi erinevas vanuses valla elanikele:

Viru-Nigula rahvamajas

- Tantsurühm Maarjapiigad täiskasvanutele 20
- Segakoor täiskasvanutele 16
- Naisansambel täiskasvanutele 5
- Näitering täiskasvanutele 8
- Laste 16 ja noorte 10 tantsuring
- Laste rahvatantsuring 20
- Kunstiring noortele ja lastele 12
- Laste muusikaring 8
- Viru-Nigula Mehed 10
- Viru-Nigula Rahvamuusikud 3
- Kunda küla lastering 12

Viru-Nigula Spordihoonet kasutavad järgmised treeningrühmad:

- Viru-Nigula Lauatenniseklubi (12) TN
- Lasteaia rühm (10) EN
- Sulgpalli treeningud (2-8) TN
- Korvpallitreeningud kahele rühmale (14 ja 10) EKR
- Harrastajate korvpall (1-10) K
- Jõusaali treeningud (15-20) Iga päev 5x
- Aeroobika treeningud (20-45)TN septembrist maini

Viru-Nigula Valla Raamatukogus käib koos kirjandusring

Viru-Nigula muuseumis toimub igal aastal valla päevade puhul konverents või teemapäev. Väikelaste koolimineku puhul augusti lõpus korraldatakse muuseumis perepäev.

Huvitegevuse ja vaba aja veetmise võimaluste loomisele ja ülalpidamisele kuluv osakaal Viru-Nigula valla eelarvest on iga-aastaselt ca 11-12%.

4.8. Üldkasutatavad spordirajatised ja terviserajad

Viru-Nigula vallas on aktiivses kasutuses 9 suuremat spordirajatist: Viru-Nigula spordihoone, multifunktsionaalne palliplats, jalgpalliväljak, Viru-Nigula – Vasta kergliiklustee, Vasta Kooli liikumisväljak koos välitrenažööridega, Kunda Külaseltsi palliplats Kundas külas ja looduslikud liikumisrajad Viru-Nigula-Aasukalda piirkonnas.

Valla üldkasutatavad spordirajatised on järgmised:

- Viru-Nigula **spordihoone**

Spordihoone on avatud iga päev – esmaspäevast reedeni kell 15.00-20.30 laupäeval ja pühapäeval kokkuleppel. Tööpäevadel hommikupoolikuti kasutatakse spordihoonet Vasta Kooli kehalise kasvatus tundideks.

Päev	Vasta Kool	Õpilaste arv
E	III IV V VIII IX Poisid	10+6+5+7+4 = 32
T	VI VII Poisid I II ujuma	6+3= 9
K	III IV V VIII IX Tüdrukud	10+4+3+6 =23
N	III IV V II ujuma	10+10+11= 31
R	I VI VII Tüdrukud	11+4+7= 21
		116

Tabel 22. Kehalise kasvatus tunnid Viru-Nigula spordihoones (allikas: valla haridus- ja kultuuriosakond)

Ühes kuus külastab spordihoonet pärast kella 15.00 kuni 60 inimest.

- **Valla üldkasutatav looduslik terviserada** on Viru-Nigula - Aasukalda piirkonnas. Terviseradu külastab regulaarselt 15-20 inimest.
- **Valla koondvõistkondade viimine maakonna ja vabariigi valdade suve- ja talimängudele**
Viimastel aastatel on Viru-Nigula vald võtnud regulaarselt osa nii üle-Eestilistest kui ka maakondlikest suve- ja talimängudest. Talimängudel on olnud väikeste valdade seas enamasti esikolmikus.

Viru-Nigula valla vabaühenduste tegevus vaba aja sisustamisel:

- **Kunda Külaselts** korraldab piirkonnale kokkutulekuid ja pidusid regulaarselt kord kuus.
- **Selja Külaseltsis** käivad koos käsitööhuvilised
- **Mahu Külaselts** on abiks muinastulede öö, pilliroofestivali ja sõbrapäeva üritustel

- **Aasukalda Priitahtlik Päästekomando** korraldab noortele regulaarset päästealast väljaõpet
- **Viru-Nigula Motoklubi** korraldab igal aastal Punnvõrri sarjaetapi Viru-Nigulas
- **A & M Partners** korraldab igal aastal Viru-Nigula Rahvajooksu Viru-Nigulas
- **Viru-Nigula Hariduse Selts** korraldab vallas tervisepäevi 1 kord kuus valla erinevates külates. Infot sarja ürituste kohta jagatakse valla kodulehel ja fb kontol Viru-Nigula = Önn! Osalejate arv on keskmiselt 40-60 inimest.

4.9. Tervist edendavad lasteaiaid ja koolid

Tervist Edendavate Lasteaedade (TEL) võrgustiku näol on tegemist maakondliku huvigrupiga, kes tegeleb terviseedendusega eesmärgistatult ja süsteemselt. Eesmärgiks on toetada laste ja personali tervist ning heaolu läbi koostöö arendamise ja tugevdamise, tervisliku ja turvalise psühhosotsiaalse ning füüsilise keskkonna loomise, laste vajadustest lähtuvate (tervise)teenuste kättesaadavuse parandamise ning tervisliku eluviisi kujundamise.

Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikuga Lääne-Viru maakonnas on liitunud kokku 12 lasteaeda, Viru-Nigula valla lasteaed ei ole veel võrgustikus.

Tervist Edendavate Koolide (TEK) võrgustik loodi Eestis 1993. aastal ning selle liikumise eesmärgiks on edendada koolides ja ka paikkonnas tervislikku elulaadi ning kujundada turvalist sotsiaalset ja füüsilist keskkonda. Tervist Edendavate Koolide liikumise ideoloogia toetab terviseteadlikkuse tõusu ning tervisliku eluviisi kujunemist. Tervist edendavate koolide ülesanne on oma tegevuste kaudu järjepidevalt toetada ja kujundada kooli sisemisi kvalitatiivseid muutusi vastavalt väliskeskkonnast tulenevatele mõjutustele, et rajada selline elu- ja õpikeskkond, mis arendab ja tugevdab tervist.

Tervist Edendavate Koolide võrgustikuga Lääne-Viru maakonnas on liitunud kokku 12 kooli, Vasta Kool ei ole võrgustikuga liitunud.

5. TERVISLIK ELUVIIS

Inimest ümbritsev elukeskkond oma keskkondlike, sotsiaal-majanduslike ja psühhosotsiaalsete mõjudega määrab suures osas ära, milliseid tervist puudutavaid otsuseid inimene langetab ja kuidas inimene enda ja teiste tervise suhtes käitub. Tervisliku eluviisi soodustamiseks tuleb erinevate eluvaldkondade esindajatega koostöös viia ellu abinõud terviseteadlikkuse ja tervist toetava keskkonna kujundamiseks. Tuleb suurendada kehalist aktiivsust soodustavate võimaluste ja täisväärtusliku toidu kättesaadavust, vähendada sõltuvust tekitavate ainete kättesaadavust ja nõudlust nende järele ning soodustada turvalist käitumist liikluses, olmes ja vaba aja veetmisel.

5.1. Tervisealase teabe kättesaadavus

Terviseedendustöö raames on Viru-Nigula vallas pidevalt edastatud elanikkonnale terviseedenduslikku informatsiooni, terve eluviisi kujundamiseks on läbi viidud spordiüritusi peredele ning koostöös mittetulundusühendustega on ellu viidud mitmeid projekte.

Tervisealase info levitamiseks valla tasandil tegelevad sotsiaalosakonna ametnikud ja sotsiaaltöötajad, maakondlikul tasandil levitab tervisealast infot Lääne-Viru Maavalitsuse juures olev spetsialist, kes vahendab infot kohalike omavalitsuste terviseedenduse kontaktisikute kaudu.

Peamised tervisealase info levitamise kanalid on valla infoleht, mis ilmub üks kord kuus. Sama info jõuab operatiivselt elanikeni ka valla kodulehekülje vahendusel. Valla perearsti ooteruumis on rohkesti terviseteemalisi infovoldikuid.

5.2. Tervislikku eluviisi toetavad üritused vallas

Valla erinevates piirkondades on korraldatud mitmesuguseid tervislikku eluviisi toetavaid üritusi

- Spordisaalis toimuvad koolitused tervislike harrastuste tutvustamiseks kogu perele (rulluisutamine, ümarmati kasutamine, erinevate aeroobikavormide tutvustamine), kord nädalas teevad kõnnihuvilised ühiseid virgutusringe.

Südamenädala raames on läbi viidud ühisüritusi, mis toovad liikuma nii tööelisi kui nende pereliikmeid. Perearsti keskuses on võimalik tutvuda erineva tervisealase teabega. Mõõta saab vererõhku, määrata kehakaalu indeksi, kolesterooli, veresuhkrut. Inimestele jagatakse infovoldikuid, tervislike toitumise retsepte.

- Valla koolis ja lasteaias on juurutatud tervisliku toitumise põhimõtted.
- Toimuvad terviseedendamisele suunatud rahvaspordisarjad, populaarseim neist on Viru-Nigula Rahvajooks, mida korraldatakse alates 1999. aastast. 2015-st aastast on ellu kutsutud kaks uut tervisedendavat tegevust. Sotsiaalosakonna eestvedamisel on hakatud korraldama kodupaika tutvustavaid rahvamatku valla erinevatesse piirkondadesse. Viru-Nigula Hariduse Selts korraldab võistkondliku valikorienteerumise vormis külasid tutvustavaid tervisepühapäevi iga kuu erinevas külas.

6. TERVISETEENUSED

6.1. Tervishoiuteenused

Viru-Nigula lähim haigla asub ca 25 km kaugusel Rakveres (Rakvere Haigla), kus osutatakse haiglaravi- ja eriarstiabi teenust. Kõrgema tasandi haiglatest on kättesaadavad nii Tallinnas kui ka Tartus asuvad haiglad. Transpordiühendus kõigi kolme linnaga on rahuldav. Vajadusel osutab vald sotsiaaltransporditeenust.

Viru-Nigula vallas töötab 1 perearst. Lähim apteek ja hambaarst asuvad Kundas. Seega, esmatasandi tervishoiuteenus on vallaelanikele hetkel kättesaadav.

Koolitervishoiuteenust osutab FIE-na töötav meditsiiniõde, kellel on leping Eesti Haigekassaga. Töötervishoiu-, ämmaemanda- ja koduõenduse teenust vallas ei osutata. Valla eakatele osutatakse sotsiaaltöötajate poolt koduhooldusteenust.

6.2. Nõustamisteenused

Viru-Nigula vallas osutatakse sotsiaalse toimetuleku nõustamist valla sotsiaaltöötajate poolt.

Vastavalt vajadusele ostab vallavalitsus sisse järgmisi nõustamisteenuseid:

- psühholoogiline nõustamine (sh perenõustamine),
- erivajadustega laste nõustamine,
- seksuaalnõustamine,
- toitumisalane nõustamine,
- sõltuvustest vabanemise nõustamine
- vangist vabanenute nõustamine

Nimetatud teenuseid osutavad spetsialistid on koondunud peamiselt Rakvere linna. Samas on võimalik vajadusel kasutada mitmeid toetavaid võrgustikke, riiklikke interneti-, telefoni- jm nõustamise teenuseid.

7. KOKKUVÕTE

Esimene Viru-Nigula valla terviseprofiil koostati 2010. aastal eesmärgiga koondada kokku olulisim Viru-Nigula valla tervises seisundit kirjeldav ning tervise mõjudeid kajastav informatsioon.

Viru-Nigula valla aastakeskmine rahvaarv väheneb iga aastaga, sealhulgas on suurem vähenemine toimunud naiste hulgas, keda on läbi aastate olnud Viru-Nigula vallas rohkem kui mehi. Kokkuvõtlikult iseloomustab Viru-Nigula valla rahvastiku soolis-vanuselist koosseisu Eestiga võrreldes väiksem jätkusuutlikkus. Suureks riskiks on noorte inimeste (sh sünnitusealiste naiste) vähesus ning ka seenioride ebaproportsionaalselt suur esindatus. Viru-Nigula vallas on suhteliselt tagasihoidlik potentsiaal rahvastiku loomulikuks taastootmiseks ning suur koormus sotsiaalhoolekandesektorile tingituna suhteliselt väikesest tööealisest elanikkonnast ehk maksumaksjatest.

Rahvastiku jätkusuutlikkuse ja loomuliku taastekke tagamiseks tuleb välja töötada ja rakendada meetmed, mis motiveeriksid eelkõige 15-24-aastaseid valla elanikke siduma enda edasine elutee Viru-Nigula vallaga, jääma siia püsivalt elama ja kasvatama siin üles oma lapsed. Sündimuse suurendamist motiveerib ühelt poolt riiklik vanemapalk, kuid omavalitsuse ülesandeks on tagada elanikele kindlustunne laste turvaliseks kasvatamiseks eelkõige vajalike tugistruktuuride olemasolu ja kättesaadavuse näol ning tagada elanike piisav informeeritus nende kasutamise võimalustest. Viru-Nigula vallas on suremuskordaja madalam kui Lääne-Viru maakonna kui Eesti vastav näitaja. Suremusnäitajate jätkuvaks alandamiseks tuleb kas ennetada liigvarast suremust või suurendada elanike arvu. Viru-Nigula valla loomuliku iibe kordaja on tunduvalt suuremas miinuses Lääne-Viru maakonna ja Eesti näitajaga võrreldes eelkõige väiksema sündimuse tõttu.

Siseministeriumis koostatud kohalike omavalitsuste võimekuse indeksi edetabelis 2013. aasta lõikes on Viru-Nigula vald 135. Kohal järgupunktide arvuga 47. Kohalike omavalitsuste võimekust hinnatakse 6 näitaja põhjal: rahvastik ja maa, kohalik majandus, elanikkonna heaolu, kohaliku omavalitsuste haldamise ja teenuste osutamise organisatsiooniline võimekus, kohaliku omavalitsuse finantsvõimekus ja kohalike avalike teenuste osutamise võimekus. Viru-Nigula vallal on õnnestunud alla 2000 elanikuga valdade keskmisest (45,2 järgupunkti) koguda rohkem punkte. Suhteliselt parem on valdkondades järgupunkte suurendada, langus on toimunud kahes komponendis (rahvastik ja maa, elanikkonna heaolu). Maksumaksjate osakaal on Viru-Nigula vallas viimastel aastatel püsinud stabiilne, vaatamata sellele, et elanike arv vallas väheneb ja vananeb. Viru-Nigula valla eelarvesse laekunud tulumaks 1 elaniku kohta on perioodil 2010-2015 tõusnud ca 16%.

Pikaajalisest tööpuudusest tekkiva heitumuse ennetamiseks tuleb leida inimestele võimalusi enda rakendamiseks ajutise iseloomuga või vabatahtlikel töödel kaugema eesmärgiga tagada inimeste pidev valmisolek püsivale tööle asumiseks. Viru-Nigula valla registreeritud töötute ja töötuse määr on langustrendis, ravikindlustatud isikute osakaal on suurenenud ning peaaegu võrdsustunud Lääne-Viru maakonna näitajaga. Viru-Nigula vallas on väljamakstud toimetulekutoetused ühe elaniku kohta hakanud langema ning see näitab väiksemat suhtelist vaesust. Vaesus on aga üks suuremaid terviseriske.

Laste arv valla lasteaias ja koolis on olnud üldiselt stabiilne. Alates 2011. aastast, kui valmis lasteaia juurdeehitus, on lasteaias ka sõimerühm. Lasteaia kohti on kokku 53 ja see rahuldab vallas elavate lastevanemate vajadusi. Valla koolis õpib igal aastal lapsi ka teistest omavalitsustest. Tugiteenuste kättesaadavus on valla õpilastel piiratud, kuna teenuste osutajad asuvad koolist kaugel. Terviseedenduslik tegevus on vallas populaarne, viiakse läbi erinevaid ühisüritusi. Kooli ja lasteaia õppekeskkonda ja vabaaja alasid on kaasajastatud, kergliiklustee ehitamisega on tõstetud turvalisust kooliteel.

Huvitegevus on keskendunud eelkõige alaealistele ja seenioridele kui kõige enam vaba aega omavatele sihtgruppidele. Tööealiste seltsielu ja huvide arendamise võimalused on tagasihoidlikumad. Viru-Nigula vallas on avalikus kasutuses Viru-Nigulat ja Vasta Kooli ühendav kergliiklustee, selle lõpus asuv liikumisväljak koos välitrenažööridega ja spordisaali juures asuv multifunktsionaalne pallimänguväljak. Probleemiks on nende kättesaadavus kaugemate kantide elanikele.

Elanike tervis sõltub palju kohalikust elukeskkonnast ja keskkonnamõjurite iseloomust ning intensiivsusest. Elanikele tuleb tagada pidev ja igakülgne informatsioon keskkonnaseisundi ja selle hindamise indikaatorite kohta. Kuritegevuse ennetamisel tuleb rakendada kuritegevust ennetavaid meetmeid ning edendada organisatsioonidevahelist koostööd. Liiklusõnnetuste ennetamiseks tuleb pöörata tähelepanu liikluskeskkonna turvalisuse suurendamisele ning rakendada meetmeid tüüpiliste veaolukordade tekkimise vältimiseks. Tulekahjude ennetamiseks on Päästeamet pööranud koostöös kohalike omavalitsustega suurt tähelepanu teavitustööle ja kodukaitsjatega varustamisele. Alkoholi tarbimise vähendamiseks tuleks propageerida karskusliikumist ning karskeid eluviise. Terviseedendamisele suunatud rahvaüritusi viiakse ellu aktiivselt. Lisaks tuleb aga pöörata suuremat tähelepanu passiivsete elanike aktiveerimisele ja kaasamisele.

8. TERVISEPROFIILI RAKENDAMINE JA TEGEVUSKAVA

8.1. Terviseprofiili rakendamine

Viru-Nigula valla üldeesmärk terviseprofiili rakendamisel on pikendada oluliselt vallarahva eeldatavat ja sealjuures kvaliteetselt elatud eluiga. Profiili tegevuskava on välja toodud indikaatorite lõikes nii palju kui võimalik ette näha. Tegevusi lisatakse kavas kord aastas lähtuvalt profiili eesmärkidest ja sihtgruppide vajadusest.

Profiili täitmise eest vastutab Viru-Nigula vallavalitsus, kes teeb asjakohast koostööd kodanikeühenduste, tervishoiuasutuste ja muude asjaomaste rühmadega. Profiili rakenduslikke tegevuste elluviimisel piiranguid ei seata, seda võivad teha nii üksikisikud, ühingud, ettevõtted või asutused. Profiili rakendaja informeerib tegevustest Viru-Nigula vallavalitsust. Profiil võetakse aluseks valla arengukava muutmisel. Terviseprofiili täitmist seirab Viru-Nigula vallavolikogu sotsiaalkomisjon, kes üks kord aastas esitab volikogule ülevaate selle realiseerumisest ja takistavatest asjaoludest.

Seire indikaatoriteks sisenditena on:

- Ellu viidud ürituste arv
- Üritustes osalejate (kaasatute) arv
- Osutatavate sotsiaalteenuste arv
- Sotsiaalteenuste tarbijate arv
- Soetatud vahendite hulk
- Rajatud ehitiste arv
- Tegevuste ja investeeringute maksumus
- Olemasolevate ja loodud võimaluste kasutusintensiivsus

Seire indikaatoriteks väljunditena on:

- Vallaelanike eluiga
- Elanike tervislik seisund
- Õnnetused
- Kuritegevus
- Hõivatus
- Elanike arv vallas
- Sisse- ja väljaränne
- libenäitajad
- Valla eelarve

8.2. Tegevuskava

Tegevus	Tähtaeg	Täitja
Sotsiaalne sidusus ja võrdsed võimalused		
Töötutele tööturuteenuste vahendamine (15-20)		Koostöös Töötukassaga
Tugiisiku teenuse pakkumine puuetega täiskasvanutele	2017-2018	KOV, Virol
Renoveerida viis valla korterit (sotsiaalpind)	igal aastal	KOV
Olemasoleva turvakorteri töö tõhustamine	pidev	KOV
Sotsiaalteenuste kättesaadavuse analüüs ning vajadusel mahtude korrigeerimine	pidev	KOV
Toiduabi madala sissetulekutega peredele	Alates 2017	KOV, Toidupank
Eakate ja puuetega inimeste aktiveerimine ning nende seltsielu toetamine	2016-2020	KOV
Vältimatu sotsiaalabi andmine (abivajajate tasuta toidutalongide ja riietega varustamine)	2016-2020	KOV
Ravimi- ja abivahendite toetus täiskasvanutele ja lastele	2016-2020	KOV
Eakate ja puuetega tööealiste inimeste rehabiliteerimisplaanide koostamine ja elluviimine	pidev	KOV ja SKA
Puuetega laste ja nende perede toimetuleku parandamine	pidev	KOV ja SKA
Laste ja noorte turvaline ning tervislik areng		
Lastele kultuuriüritustele väljasõitude korraldamine	pidev	KOV
Lastele töölaagrite korraldamine	pidev	KOV, mtü-d, ettevõtjad
Õppepäevade korraldamine noortele (sõltuvused, seksuaalkasvatus, liikumisharrastused jms)	pidev	KOV
Koolitused lapsevanematele	2016-2020	KOV, mtü-d
Tugiisiku teenuse pakkumine riskiperedele ja puuetega lastele	pidev	KOV, Tapa Vabatahtlike Tugikeskus
Koolinoortele ühisettevõtmiste korraldamine sõpruskoolide ja naabritega	pidev	KOV
Preventiivsed tegevused õigusrikkumise toime pannud alaealistega	pidev	koostöös PPA-ga
Koolis tervisealateenuse tagamine	pidev	KOV
Tervislik elu-, õpi ja töökeskkond		
Avalike mänguväljakute ja palliplatside rajamine suurematesse küladesse ning Mahu sadamasse	2017-2020	KOV
Olemasoleva sporditaristu (spordisaal, spordi- ja liikumisväljakud, kergliiklustee) edasiarendamine ja haldamine	pidev	KOV
Kergliiklustee rajamine Tallinn-Narva mnt Pada-ristmikust Viru-Nigulasse	2018+	KOV
Spordi- ja liikumisürituste korraldamine erinevatele sihtgruppidele	pidev	KOV, mtü-d
Noortekeskuse tegevuse käivitamine ja toetamine	2017+	KOV
Töötervishoiualaste koolituste korraldamine Viru-Nigula valla töötajatele	pidev	KOV
Valla täiskasvanud elanike rahulolu-uuringu läbiviimine	2017 ja 2020	KOV

Suitsuanduri korrashoiu ja kasutamise kontrollimine (munitsipaalasutustes ja eluruumides)	pidev	KOV, Päästeamet
Tervislik eluviis		
Terviseedenduse info avaldamine valla lehes, sotsiaalmeedias ja kodulehel	pidev	KOV
Tervisliku toitumise propageerimine	pidev	KOV, mtü-d
Töötajate teavitamine ohtudest töökohtadel ja tööohutusvahenditest ja -meetmetest	pidev	KOV, ettevõtjad
Helkurite jagamise kampaania korraldamine	2017 -2020	KOV, Maanteeamet
Tervisekasvatustlike loengute korraldamine valla asutustes	2017 - 2020	KOV, mtü-d
Südamenädala korraldamine	2017-2020	KOV, mtü-d
Valla täiskasvanud elanike subjektiivse tervisehinnangu läbiviimine	2019+	KOV
Valla koolinoorte terviseuuringu läbiviimine	2019+	KOV
Terviseteenused		
Esmaabikoolituse läbiviimine erinevatele sihtgruppidele	2017 ja 2019	KOV, ettevõtjad
Nõustamisteenuste kättesaadavuse parendamine vallas	pidev	Sotsiaaltöötaja, perearst ja -õde
Terviseteenuste kliendi rahulolu-uuringu korraldamine	2018+	KOV

Tabel 23. Viru-Nigula valla terviseprofili tegevuskava.

KASUTATUD ALLIKAD

1. Kohaliku omavalitsuse ja maakonna terviseprofiili koostamine. Juhised. (<http://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/tervise-edendamine-paikkonnas/paikkonna-terviseprofiil/abimaterjalid-terviseprofiili-koostamiseks>)
2. Kohaliku omavalitsuse indikaatorid. (<http://www.terviseinfo.ee/et/tervise-edendamine/tervise-edendamine-paikkonnas/paikkonna-terviseprofiil/abimaterjalid-terviseprofiili-koostamiseks>)
3. Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 (<http://www.sm.ee/et/tervis>)
4. Viru-Nigula valla arengukava aastateks 2015-2025
5. Eesti Statistikaameti Statistika andmebaasid (<http://www.stat.ee>)
6. Töötukassa andmebaas (<http://www.tootukassa.ee>)
7. Eesti Haigekassa (<http://www.haigekassa.ee/haigekassa/statistika/el>)
8. Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaasid (<http://www.tai.ee>)
9. Viru-Nigula valla koduleht
10. Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS).
11. Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister (STAR).
12. Viru-Nigula valla koolinoorte terviseuuring 2016.